

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

15-16 HAZİRAN
ve TSİP'nin kuruluş yıldönümü

KAPİTALİST BUNALIM

Maoizmin ideolojisi ve politikası

TEKELCİ SERMAYENİN ÇIKMAZI

TÜSTAV

CİLT / 5

HAZİRAN-TEMMUZ

SAYI:30-31

İÇİNDEKİLER

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin ikinci yılı biterken	3
Her 15-16 Haziranda daha güçlüyüz	5
Edip Karahan'ı kaybettik	8
Maoizmin İdeoloji ve Politikası / G. Girginov - M. Yankov	12
Kapitalist Bunalım, Sosyalist ve Kapitalist Ülkeler Arasındaki Ekonomik İşbirliği / Prof. Dr. OTTO REINHOLD	43
Tekelci Sermayenin Ekonomik Bunalımı Devam Ediyor	56
Parti Liderlerinin Sanayicilerle Konuşmaları	71

*Sahibi: Öner Ciravoğlu / Sorumlu Yazışları Müdürü: İlker Demir /
Yazışma ve havale adresi: P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım
adresi: Çağaloğlu Başmusaşip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL /
Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katı-
dır / Dizgi - Baskı: İshak Basımevi 27 73 37 / İlan: Tam sayfa 500
lira. Diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 20 Haziran 1976.*

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ'nin İKİNCİ YILI BİTERKEN

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 15 - 16 Haziran 1976 tarihinde ikinci yılını dolduruyor...

Bu iki yıl içinde edinilen deneyler, alınan yol, sosyalistler için örgütlü çalışmanın değerini ve üstünlüğünü bir kez daha göstermesi bakımından seçkin bir örnektir.

Parti; bu iki yıl içinde, başlangıçtaki zaaflarını gidermek doğrultusunda önemli adımlar atmış, ideolojik bir arınma sürecinden geçmiş ve hızlı bir dinamik yaşamıştır. Başlangıç dönemi ertesinde başlayan çalkantılar partide belirli kopmalara neden olmuşsa da, bugün Türkiye Sosyalist İşçi Partisi hem bağrında taşıdığı kadroların bilinç düzeyleri, mücadeleye azimleri ve kolektif çalışmaları ile, hem de sürekli gelişen ideolojik üstünlüğü sayesinde yakın geçmişte aldığı çeşitli yaraları hızla onarmaktadır ve Parti'nin son aylardaki gelişimi onun kuramlaşmış canlı bir organizma olduğu ve hasarları giderebilme gücünü geliştirebilme yeteneğine sahip bulunduğunu göstermiştir.

Parti; Mart ayı sonundaki Birinci Kongreden sonra sağlıklı bir gelişim sürecine girmiştir. Yeni Program ve Kongre kararları doğrultusunda çalışan Parti canlı bir organizma halinde gelişmektedir. Birtakım çevre ve kişilerin adeta sevinçle yaymağa çalıştıkları «TSİP battı, batıyor» havası boş bir balon gibi sönmüştür. Bu gibi rasyonalizasyonlar ve çalıştıkları argümantasyonlar iflas etmiştir.

Partinin tüm organ ve üyeleri bir yanda organizmayı sağlıklılaştır-

mak için ideolojik homojenlik, politik sağlamlık yolunda çaba gösterirken, öte yandan Türkiye sosyalist hareketinin en önemli zaafı olan kitlelerle geniş bağlar kurmak yolunda bir başka deyimle kitle bağlarını sistemleştirmek, işçi sınıfına yaraşır kitle yöntemlerini yerleştirmek için olağanüstü bir çaba içindedir. TSİP geçmişteki gruplaşmaları ve grupçulukları, fraksiyonları aşmış, asıl sorunuyla ve göreviyle, yani kitlelere açılma yükümlülüğüne vargücüyle eğilmiştir.

İLKE Dergisi, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ni Türkiye sosyalist Hareketinin Birliği ve örgütlenmesi yolunda ideolojik - politik ve örgütsel çabalarında desteklemiştir ve bugün de Türkiye işçi sınıfının politik örgütlenmesi ve tüm işçi sınıfı sosyalistlerini (işçi sınıfının en ileri tüm unsurlarını), bağrında toplayacak olan öncü Proletarya Partisi'nin, yani sosyalist birliğin oluşumu doğrultusunda TSİP'in çabalarını, girişimlerini desteklemeğe devam edecektir. Bu oluşuma ideolojik ve bilimsel katkıda bulunmağa, üzerine düşen düşünsel görevi yerine getirmeğe çalışacaktır. İLKE bu görvi yaparken, kendisine ve TSİP'e yapılan küfürlü ve ayrılıkçı saldırılara, bölücü tahriklere ve hırçınlıklara karşı soğukkanlı ve bilimsel olacak, daima prensipli birliği ön plâna çıkaracaktır.

İLKE Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ni, ikinci kuruluş yıldönümünde kutlar ve Türkiye sosyalist hareketi içindeki çalışmalarında başarılar diler...

TÜSTAV

HER 15-16 HAZİRAN'DA DAHA GÜÇLÜYÜZ

15 - 16 Haziran 1976, işçi sınıfımızın büyük direnişinin altıncı yıldönümüdür. Büyük Haziran Direnişi'nin altıncı yılında gerici ve halk düşmanı partiler topluluğu **Milliyetçi Cephe** adı altında işçi sınıfımızı, emekçi halkımızı, ezmekte, öğrencileri, öğretmenleri öldürmektedir. Ülkenin dört bir yanına kanlı bir terör salan Milliyetçi Cephe ve onun her türlü vuruca gücü, halkımızın, işçi sınıfımızın üzerindeki sömürüyü daha da yoğunlaştırmak emelindedir. Emekçilerimizi, tüm sosyalist, diğer devrimci ve yurtsever, demokrat güçleri sindirmek, egemen sınıflar despotizmini şiddetlendirmek çabasındadır.

15 - 16 Haziran Günleri İşçi Sınıfımıza Malolmuştur :

● Büyük Haziran Direnişi'nin altıncı yılına girerken işçi sınıfının REFERANDUM talebi MC partilerinin gayretleri ve CHP'nin «tavşana kaç, tazıya tut» politikası yüzünden Parlamento'da reddedilmiştir. Bilindiği gibi, 15 - 16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, işçi sınıfımızın sendikal özgürlüğünü daha da kısıtlayan yasa değişikliklerinin kanunlaşması üzerine başlamıştı. Yıllardır ekonomik ve demokratik mücadelede ciddi bir hareketlenme içinde olan işçi sınıfımız, zaten kısıtlı bulunan sendikal özgürlüğünü büsbütün gasp ettirmemek için demokratik bir eyleme girişmiş ve gücünü, azmini göstermişti. Neticede 274 - 75 sayılı yasaların geriye doğru değiştirilmesinde AP ile işbirliği yapan CHP ve onun o zamanki genel sekreteri Ecevit özeleştirme yapmak zorunda kalmış, kendi oyladığı yasanın iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştu. Daha önce aynı başvuruda bulunan TİP'in talebini inceleyen Anayasa Mahkemesi, sözkonusu yasa değişikliklerinin anayasaya aykırı olduğunu ilân etmişti.

● İşçi sınıfımızın demokratik mücadelesi daha sonra sıkıyönetimler, grev yasakları vb. yoluyla sürekli olarak engellenmeye çalışıldı. Fakat burjuvazi işçi sınıfının ekonomik - sendikal mücadelesini önlemeğe ve bastırmağa gücü yetmediğini gördü.

● 15 - 16 Haziran tarihleri işçi sınıfı tarihimize maloldu. 1974 yılında aynı tarihte **Türkiye Sosyalist İşçi Partisi** kuruldu.

● Aynı tarihte İskenderun'da onbini aşkın işçi demokratik ve ekonomik bir kitle davranışına giriştiler. İşçilerin demokratik hareketi tanklar ve kurşunlarla bastırıldı.

● 15 - 16 Haziran'ın sembolleşmesi daha sonra bir olgu haline geldi. O kadar ki, sarı Türk - İş bile işçilerin tabandan gelen baskılarına uyarak demokratik bir direnişe mecbur kaldığında, 16 Haziran tarihini seçti ve geçen yıl bu tarihte İzmir'de 70 bin işçi şalter bastı, sekiz saatlik bir protesto grevinde bulundu.

15 - 16 Haziran ve Referandum :

İşçi sınıfımız 15 - 16 Haziran 1970'de demokratik eylemlerini sendika özgürlüğü için yapmıştı. Sendika seçme özgürlüğü motifini taşıyan demokratik mücadele zamanla gelişti. 1974 yılı güz aylarından itibaren Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin açtığı **Referandum Kampanyası** olayı tüm yurda maletti. Birçok mahkemeler referandum doğrultusunda kararlar aldılar. Ve nihayet parlamentoya bir kanun tasarısı sevk edildi.

İşte bu kanun tasarısı, 1 Haziran 1976 tarihinde Meclis'de sessiz sedasız reddedildi. MC partileri bu tutumun şampiyonu idiler. Ama CHP'lilerin referandum kanunu konusunda ne derece titiz davrandıkları bir **soru** konusudur. Çünkü tekeli sermaye referandum kanununa karşı çıkıyordu. Kendi deyimiyle «sendikal rekabeti» önlemek istiyordu ve bu konuda CHP'nin de yardımını istiyordu. Sanayiciler Mart ayı başında Ecevit'le yaptıkları görüşmede üstü kapalı olarak bu noktayı dile getirmişler ve yardımını istemişlerdi.

Böylece daha çok CHP sol - kanat milletvekillerinin vermiş oldukları Referandum Kanun Teklifi Meclis'de reddedilirken, orada kaç milletvekilinin bulunduğu gerçekten küçümsenmeyecek bir inceleme konusudur. CHP'nin sınıf işbirliğinden yana «sağ sosyal demokrat yönetiminin» tekeli sermayenin çok hassas olduğu bu konuda «Tavşana kaç - Taziya Tut» politikası izlediği anlaşılmaktadır. Ve zaten ilk günden beri referandum konusuna hiç eğilmemiş, CHP'nin eski Çalışma Bakanı Önder Sav'ın verdiği demeçler ve daha sonra birkaç sol kanat milletvekilinin çabaları dışında, CHP ne parti olarak, ne de yönetim olarak referandum ve sendikal özgürlüklere sahip çıkan içtenlikli ve demokratik bir tutum takınmamıştır. Ama işçi sınıfımızın sendikal özgürlük uğrunda verdiği mücadele günümüzden çok eskilere dayanmaktadır. İşçilerin en acil taleplerinden olan bu konu —yasa teklifi parlamentodan reddedilmiş olsa bile— **gündemdedir ve güncelliğini sürdürecektir**; tâ ki bu demokratik hak fiiliyatta gerçekleşinceye kadar...

Evet bu yıl 15 - 16 Haziran'da, tıpkı geçen yıl olduğu gibi MC iktidarı kapkara bir leke olarak Türkiye'nin göklerine çöreklenmiştir, işçilerimize, gençlerimize, öğretmenlerimize, köylülerimize kan kusturmakta-

dır. Faşizmin tırmanışı ve egemen sınıflar despotizminin terörist karakteri yoğunlaşmaktadır...

Fakat Biz Daha Güçlüyüz :

Fakat biz, tüm işçi sınıfı, tüm emekçi halk tüm sosyalistler, diğer devrimci ve yurtseverler daha güçlüyüz. Geçen yıldakinden de daha güçlüyüz. Çünkü mevcut bunalım, gerçekte egemen sınıfların bunalımıdır. Şimdiki çalkantılar gerçekte yükselen sınıf mücadelesinin ve derinleşen emperyalist - kapitalist krizin bir ürünüdür.

Biz daha güçlüyüz; çünkü, işçi sınıfımız sosyal demokrasiyi fersah fersah aşan özelemlerini, potansiyelini 1 Mayıs 1976'da yüzbinler halinde Taksim Alanında göstermiştir.

Biz daha güçlüyüz; çünkü, işçi sınıfımız her geçen gün bilinçlenmektedir, hareketlenmektedir... Biz daha güçlüyüz; çünkü, işçi sınıfımızın kendisi için sınıf olma süreci hızlanmaktadır... Politik mücadele ile işçi sınıfının kendiliğinden hareketinin kucaklaşması ve **politik - ekonomik - ideolojik** mücadele üçlüsünün kurulması dönemini yaşadığımız bu yıllarda, işçi sınıfı bilimi ve enternasyonalizmi güçlenmektedir; gitgide yurt yüzeyinde yaygınlaşmaktadır. İşçiler şimdilik yavaş yavaş da olsa, giderek politize olmakta, sınıfsal bilince erişmekte ve siyasi örgütlenmeye yönelmektedirler. Onlar yani egemen sınıflar değil, biz daha güçlüyüz çünkü işçi sınıfı bilimi işçi sınıfı enternasyonalizmi yurdumuzda teorik doğrular ve kavramlar olmaktan çıkıp, **maddi güç** olmağa başlamıştır. Kitleler tarafından, kavranmakta ve işçi sınıfının en ileri unsurlarını bağrında barındıran sosyalist örgütlenme halinde maddeleşmektedir.

Biz daha güçlüyüz çünkü işçi sınıfı politik hareketinin, yani sosyalist hareketin birliği yolunda her geçen gün çizgiler daha da kristalleşmektedir. Birlik sorunu temenni olmaktan çıkıp ilkeleriyle, somut biçimiyle ve maddi temeliyle kristalleşmekte ve kaçınılmaz olarak çözüm yollarını da beraberinde getirmektedir. Belli sosyalist çevrelerin ayrılıkçı ve bölücü tutumları sürmekle birlikte, gene de bu eğilimler işçi sınıfı sosyalizminin geniş kadröleri tarafından onay görmemektedir. İşçi sınıfı sosyalistleri sorunları ve tartışmaları küfürle, demagoji ihbar ve iftira ile değil bilimle, prensiplerle çözmekten yanadırlar. Bu bilinçlilik ve ciddiyet düzeyi, ayrılıkçı tahrikleri ve bu gibi yöntemleri etkisizleştirerek, bilimi, ideolojiyi, ilkeleri er geç egemen kılacaktır. Bu açıdan bilinçlenme ve ciddiyet yolunda, işçi sınıfı ilkeleri yolunda alınmış olan yollar gerçekten küçümsenmeyecek ölçüdedir...

İşte başlıca bu nedenlerden ötürü, karanlığının yoğunlaştığı bu günlerde, MC ve egemen güçler değil, biz daha güçlüyüz... Ve örgütlendiğimiz oranda daha da güçlü olacağız.. İşçi sınıfının sosyalist birliğini ve işçi hareketinin birliğini gerçekleştirdiğimiz ölçüde gücümüz artacaktır.

EDİP KARAHAN'I

KAYBETTİK

Kendisini, halkının ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine adanmış devrimcilerden Edip Karahan'ın ölümü dolayısıyla yakın bir arkadaşının yazdığı anma yazısını aynen yayınlıyoruz.

Edip Karahan Mardin'e bağlı Kızıltepe ilçesinde çiftçilikle uğraşan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimi Mardin'de, lise öğrenimini de Diyarbakır'da yaptıktan sonra yüksek öğrenim için İstanbul'a gelerek Edebiyat Fakültesi Felsefe bölümüne yazıldı. Felsefe bölümünde iki yıl kadar okudu, daha sonra da İstanbul Hukuk Fakültesine geçti ve öğrenimi burada tamamladı. Siyasî bilincinin oluşması henüz lise sıralarındayken başladı. Yüksek öğreniminin ilk yıllarında ise dünya görüşü berraklık kazandı, ve o günlerin (1950 yılları) şartları ve ölçüleri içinde, ön saflarda sosyal mücadeleye katıldı. 1950 yılında sendikal faaliyetlerinden ötürü 142. maddeden suçlanarak tutuklandı. 1950-1960 arasındaki siyasî irtica döneminde, o zamanın diğer sosyalist aydınları gibi, sosyal müca-

dele imkânlarını yakından ve büyük bir dikkatle araştırırken, bir yandan da, en yoğun bir biçimde okuyarak ve incelemeler yaparak formasyonunu tamamladı. 1962'de yeni Anayasa'mızın getirdiği nispi özgürlük ortamı içinde, kendisi gibi düşünen bazı yakın arkadaşlarıyla birlikte DİCLE-FIRAT gazetesini çıkarmaya başladı. DİCLE-FIRAT, Doğu Anadolu bölgesinin ekonomik, sosyal ve kültürel problemlerini, sosyalist bir dünya anlayışı çerçevesi içinde, bilimsel metodla ortaya koyan ilk gazetedir. Denilebilir ki, sözü geçen bu problemler, ilk defa olarak bu gazetede, açık, anlaşılır, fakat ağırbaşlı bir biçimde formüle edilerek, duygusal ve vülger plandan, rasyonel ve bilimsel bir plana yükseltilmiştir. Bu konuda daha sonraları geliştirilmiş olan ve daha rahat ifade imkânları bulmuş olan görüşler o, zaman DİCLE - FIRAT'ta ortaya konan tezlerde çekirdek halinde vardır (Tabii ki, bir geliştirme anlamına gelmeyip, birer sapma ifade eden avantürist görüşler dışında). DİCLE - FIRAT'ın Doğu'nun ekonomik, sosyal ve kültürel problemleri alanındaki formülasyonu, gazetenin yazı kadrosunun ortaya koyduğu perspektif, iki yönlü bir etki meydana getirdi: bu problemlerle ilgilenen aydın çevreler tarafından uzunca sayılabilecek bir zaman süresi içinde kavrandı ve çevrelerde yaygınlık kazandı; fakat öte yandan da egemen sınıfların fikir ve politika merkezlerinde, kısa zamanda, hattâ derhal büyük bir tedirginlik yarattı. Tedirgin olanlar elbette harekete geçtiler. Basın savcıları dâvâ üstüne dâvâ açarken, bazı basın organları da tahriklere giriştiler (eseffe kaydetmek zorundayız ki, bu gazetelerin arasında Cumhuriyet de vardır), DİCLE - FIRAT'ın kapatılması için çareler aranırken bu arzuda olanların eline büyük bir fırsat geçti: 21 Mayıs darbe teşebbüsü üzerine Sıkı Yönetim ilân edilmişti. İstedikleri fırsatı ele geçirmiş olanlar, DİCLE - FIRAT'ın belli başlı elemanlarını, uzaktan yakından ilgileri olmıyan bir tertibin içine sokarak Edip Karahan'la beraber hapse attırdılar. Tabii gazete kapandı ve Karahan arkadaşları birlikte 11 ay hapis yattıktan ve idam talebiyle yargılandıktan sonra beraat etti. Karahan tahliyeden kısa bir süre sonra Türkiye İşçi Partisi'ne girdi ve kapatılmasına kadar partinin üyesi olarak kaldı. 1970 yıllarına doğru İstanbul'dan ayrılarak Diyarbakır'a gitti ve orada yerleşti. O zamanlar Doğu'nun birçok ilinde düzenlenen ve yakın siyasi tarihimize «Doğu mitingleri» diye anılan mitinglerde, sert üsluplu ve dikkat çeken bir konuşmacı olarak aktif görev aldı. Bu konuşmalardan birinde sarfettiği bazı sözlerden ötürü, devrin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a hakaret iddiasıyla suçlanarak yargılandı ve bir yıl hapis cezasına mahkûm oldu. Nihayet 12 Mart gelip çattı ve Edip Karahan, bu defa da Doğu Kültür Ocakları'nın fiilî liderlerinden biri kabul edilerek bu derneklerin sorumlularıyla birlikte Diyarbakır ve Siirt Bölgesi Sıkıyönetim Mahkemesi'ne sevk edildi, uzun süre tutuklu olarak sıkıyönetime ait cezaevin-

de kaldı. Yargılama sonunda 8 yıl hapis cezasına mahkûm edilince yurt dışına çıktı. Yıllarca yadelerde yaşadı, Af Kanununun çıkmasından sonra yurda dönerek yeniden Diyarbakır'a yerleşti ve sonunda, ölüm, hiç umulmıyan bir anda, onun dağ gibi vücudundaki yüreği, Edip'in 50 yıla yakın süren akıl almaz çileler içinde maddî olarak demek ki yıpranmış, ama hiçbir sosyal baskıya teslim olmamış yüreğini enfarktüsle, yani bir tabiat fenomeniyle parçalıyarak 5 Mayıs 1976 günü teslim aldı.

Edip'in vakitsiz ve dramatik ölümüyle, Türkiye sosyalist düşünce hayatı şahsiyetli, orijinal, değeri bir simasını, Türkiye sosyal mücadele hayatı ise en yiğit ve fedakâr evlâtlarından birini kaybetti. Karahan siyasi nosyonu son derece gelişmiş, fikir ve siyaset hayatının hemen hemen bütün alanlarında kanaatleri kristalize olmuş, bizde ender rastlanan sosyalist aydın tipini temsil eder. Düşünüş tarzı formellik ve kitabelik safhasını çoktan geride bırakmıştı. Diyalektik düşünüş tarzını, sosyalist literatürü ve bizim kendi toplum yapımızla ilgili sosyolojik ve tarihî metinleri çok derinden kavramış olmasının bir sonucu olarak, yüksek bir sezîş kudreti kazanmıştı. Fikir ve siyaset hayatının en komplike tertiplerini, en ince hilelerini bu keskin sezîş kudretiyle keşfeder ve aydınlığa kavuştururdu. Açık ve seçik olmıyan'ın, irrasyonel'in her türlü mistifikasyonun amansız düşmanıydı. Sosyalist düşüncenin bütünlüğünü ve tutarlılığını, dışardan yada içerden, kasıtlı yada kasıtsız her türlü ihlâl teşebbüslerine karşı kutsal bir kale muhafızı gibi korurdu. Sahte, vakitsiz ve realitenin gereklerine cevap vermiyen bütün fraksiyonlara muarızdı. Bu gibi fraksiyonlaşmaları, sosyal hayatın akışı tarafından henüz tarihin sahnesine getirilmemiş olan ve gerçek çözüm imkânları henüz belirlememiş bulunan problemlerin sosyalist aydınlar tarafından vakitsiz olarak ve bir çeşit heveskârlıkla ele alınmasına bağlardı. Ayrıca, bütün bu kaba fraksiyonlaşmaların temelinde, paradoksal bir şey gibi görünse de, genel olarak, bizdeki sosyalist aydın kafasının henüz nüanslaşmamış olması olgusunun yattığına da inanırdı. Sosyal mücadele hayatımızın az çok ileriye gidebilmesi, başarılar elde edebilmesi için, gerçekleşmiş olan nicel artışların yanı sıra, bütün alanlarda gerçek bir analiz ve sentez gücüne sahip, büyük çapta kafaların yetişmesine yol açacak olan bir nitel yükselişin gerekliliğini canında ve kanında hissedirdi.

Özel sohbetlerinde, alabildiğine serbest ve rahat bir akışa bıraktığı üslubu, ortaya koymakta olduğu düşüncenin derin muhtevasının gereklerine göre, kimi yerde bir vurucu bir mizah biçimine bürünür, kimi yerde saf lirizm olur, vakit ve sırası geldiği yerde de epikleşir, buruk ve kahramanca bir hal alırdı. Dıştan bakıldığında dağınık gibi görünen ve gramatikal bakımdan kusurlu hissini veren bu üslup, esasında, içinin içinden son derece insicamlıydı. İnsana savruk ve bağlantısız gibi gelen

bütün o beyanlarının altında diyalektik mantık, güçlü bir damar gibi atardı.

Bundan başka, Edip, hem bütün dünya nimetlerini elinin tersiyle bir kenara ittiği, akıl almaz derecede kahrılı özel hayatı bakımından, hem de bütün yeteneklerine ve haketmişliğine rağmen hiçbir mevkie göz dikmediği siyasi hayatı bakımından sosyalist moralin bir örneğidir. Siyasi ve sosyal mücadelede kendisine lâayık olan yeri istemek için, bu mücadeleden gelişerek kendisinin temsil ettiği düzeye ve ölçülere gelmesini bekler gibi bir hali vardı.

Çok özet olarak budur işte Edip. Zulmün ve adaletsizliğin bir defada değil de, ceste ceste önüme sürüklediği insan. Bizim gök kubbemizden, mütevazî hayatıyla tam bir paralellik içindeki bir ölüm tarzıyla, sessiz ama parlak bir yıldız gibi akıp geçen insan.

TÜSTAV

MAOZMİN İDEOLOJİ VE POLİTİKASI

G. GİRGİNOV
M. YANKOV

**Yanlış bir doktrinin en iyi eleştirisi,
devrimci olayların akışından çıkar.**

(V.İ. Lenin. «Devrim Öğretiyor», Bütün
Eserleri cilt 11, Sf.: 136).

Komünist partiler, sosyalist ülkeler, enternasyonal işçi hareketi ve demokrasiden yana genel hareket, yıllardır ve özellikle SBKP'nin XX. kongresinden sonra, Mao Tse-Tung grubunun teorik tutumunun ve hem pratik hem politik eylemlerinin zararlı sonuçlarıyla karşılaşılıyorlar.

Dünyanın kavranışı, metodoloji, devrim, devlet, proletarya diktatörlüğü, savaş ve barış gibi temel sorunlar üzerinde maoistlerin teorik görüşleri, marksist-leninist bilimin ve devrimci pratiğin esprisi ve anlamıyla hiçbir zaman uyum hâlinde olmadı. Bununla beraber oldukça uzun bir zaman, Marksizm-Leninizm'e enternasyonal işçi sınıfına ve sosyalist dünya devrimine bağlılıklarını anlatan tumturaklı bildirilerle, enternasyonal işçi ve komünist hareketin çıkarlarından yana tavırlardan uzaklaşmalarını maskeleyemeye çalıştılar. Maoistler, Marks, Engels ve Lenin'in düşüncelerini gittikçe daha çok dogmatikleştirdiler, revizyona uğrattılar ve saptırdılar. Bunu daima daha belirli, daha çarpıcı bir şekilde ve Marksist-Leninist partilerin uluslararası kollektif çabaları sayesinde hazırlanan uluslararası komünist hareketin çizgisine, siyasetine, strateji ve taktiğine karşı çıkararak yapıyorlardı.

Maoistlerin çizgi ve tavırları tamamen belirli bir evrim geçirmiştir. Eskiden, marksizmin temel ilkelerinin genel geçerliliğinin altını çizmekle birlikte, bu ilkeleri Çin gerçeğine uyar hâle sokmanın zorunluluğunu belirtiyor ve bazı ihtiyat kayıtları formüle ediyorlardı. Sovyet deneyimini ve yarımını az çok memnurlukla karşılıyor ve yararlanıyorlardı. Komünist hareketle ilgili belgelerin ve ortaklaşa kararların hazırlanmasına katılıyorlardı. Bu evre uzun süredir sona ermiş bulunuyor. Maoistler yavaş yavaş dünya komünist ve işçi hareketi içinde görünür duruma gelen bazı güçlüklerden yararlanarak marksizm-leninizm'i açıkça kötölemeye, hattâ yerine «Mao Tse-Tung düşünceleri»ni geçirerek yadsımaya kadar vardılar. «Kendi öz güçlerine dayanmak» bahanesiyle, Çin Halk Cumhuriyetine «Dünyanın üçüncü gücü» payesini vermeyi hedef alan bir çizgiyi benimsediler. Bu çizgi, sınıf ilkesi ve sınıfsal yaklaşım yerine sistemli bir şekilde milliyetçiliğe yönelimi geçiriyordu. Böylece, çelişkileri kullanıp bunlardan yararlanarak Çin halkını ve Çin Halk Cumhuriyetini, yavaş yavaş dünya sosyalist sisteminden tecrit ve anti-komünizmin yedeğine düşme tehlikesiyle karşı karşıya bıraktı.

Maoistlerin biime karşı ve küçük burjuva gerici anlayışları, ÇKP'nin 1969 yılında IX. Kongresinde Partinin ve devletin resmî ideolojisi plâformuna yükseltildi. Gerçekte bu, Mao Tse-Tung kliğinin, «proleter» ve «kültürel» olduğu kadar «büyük» de olan gösterişçi «Büyük Proleter Kültür Devrimi» ni kullanarak hasımlarıyla kozlarını paylaşmasının yasalştırılmasıydı. Siyasal hükümet darbesinin bu «zafer» inden sonra Maoistler, amaç ve tavırlarında esasta hiç bir şeyi değiştirmeksizin, sosyalist ülkelerle ilişkilerini düzenlemek üzere yeni manevralara giriştiler.

Mao Tse-Tung grubunun sübjektif amaçları ve eğilimleri ile somut olayların objektif gidişi ve komünist ve işçi partilerinin 1969 yılındaki Moskova uluslararası konferansının başarıları çelişiyor. Maoistler bu konferansı «Kara Meclis» diye nitelemişler ve yıkmak için her çareye başvurmuşlardır. Ayrıca, Sovyetler Birliğinden gelecek askerî bir tehlike konusundaki saçma iddiaları da başarısızlığa uğradı. Öte yandan, Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer Asya ülkeleri için Japon emperyalizminin yarattığı tehlike gittikçe büyüyor. Bütün bu olgular ile Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler olmaksızın ve bu ülkelere karşı bir sosyalist ülke olarak kalma denemeleri arasındaki çelişkiler gittikçe, daha azımsanamaz hale geliyor. İşte bu yüzden maoistler, taktik değişiklikleri yapmakta zorluk çekiyorlar. Başarısızlıklarını ve maceracı çizgilerinin sonuçlarını kabul etmek, eski ideolojik görüşlerini ve siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için yeni yöntem ve biçimlerle manevra yapmak zorunda kalıyorlar. Onlarda yeni olan şey, dünyada yalnız kalmaktan kurtulma dileklerini ve uzun süre karşı propaganda yaparak gerçek bir savaş verdikleri ilkeye yani, farklı

sosyo-politik rejimlerdeki ülkelerin barış içinde yanyana varolması ilkesine katılma isteklerini dile getiren bildiriler vasıtasıyla daha gerçekçi bir yaklaşım içine girmeye çalışmalarıdır.

İşte bütün bu nedenlerden ötürü, Devrimci marksizm-Leninizm'in, sosyalizmin, demokrasinin ve barışın tüm gerçek savunucularına düşen en büyük güncel görev, maoizmin ideoloji ve politikasına karşı uzlaşmaz bir mücadele sürdürmektir.

Başta Mao Tse-Tung olmak üzere ÇKP'nin ve Çin Halk Cumhuriyetinin yönetici grubunun düşünce ve davranışlarını tam olarak açıklayabilmek için, her şeyden önce maoizmin ideolojik, teorik ve politik esasının, felsefi temellerinin kararsızlığının peçesini kaldırmak gerekir.

«Maoizm» diye, özellikle on yıldır belirgin hâle gelen Mao Tse-Tung başta olmak üzere ÇKP ve Çin Halk Cumhuriyeti yöneticilerine ait tezleri, teorik anlayışları, pratikleri, siyaseti ve eylemleri isimlendiriyoruz. Bu anlayış ve pratik, büyük gürültü koparan ve adına «Büyük Proleter Kültür Devrimi» denilen olaylar sırasında ve ÇKP'nin IX. Kongresi kararlarında ortaya çıktı. Eski Çin yöneticilerinin ve bizzat geçmişteki Mao Tse-Tung'un doğru düşüncelerine «Maoizm» demiyoruz.

TEORİDE MAOİZM

Maoizm; bir yandan, çoğunluğu küçük burjuvaca olan anlayışlar ve diğer yandan, Marksizm-Leninizm'e düşman, milliyetçi ve şoven düşüncelerle birbirine bağlı, keskin devrimci, tumturaklı, fakat boş lâflarla örtülmüş bir dizi tez ve komünizme bağlılık ifade eden kof bildiriler oluşturur. Maoizm, Marks, Engels ve Lenin'in bilimsel sisteminin, onun temelini oluşturan bölümlerin ve tüm ilkelerinin alabildiğine saptırılması ve «sol» oportünist bir revizyonudur. Maoizm, işçi sınıfının devrimci ideolojisi yerine «Mao Tse-Tung düşünceleri» ni geçirmektir; gericiliğe, mistirizme ve anti-hümanizmaya özendirir; komünizmin teorik temellerine karşı küçük burjuva güçlerin kudurganlığıdır.

PRATİKTE MAOİZM

Maoizm, proletarya diktatörlüğünün oluşturduğu silahın, proletaryanın tarihsel ereği için değil, maoistlerin ülkede uyguladıkları politikayla uyuşmayanlara karşı kullanılmasıdır. Maoizm, partiyi, işçi sınıfının ve Çin emekçilerinin marksist-leninist öncüsü olmaktan çıkarma kalkışmaları nedeniyle maoistlerle anlaşmazlıkları olduğunu belirtmiş olan devrimci güç-

lere karşı kaba kitlesel baskıyı sürdürme siyasetidir. Maoizm, proleter enternasyonalizmi ilkelerinin bozulması; milliyetçiliğin, büyük Han şovenizminin, hegemonya arzularının, dizginsiz anti-sovyet kudurganlığıdır. Maoizm, işçi sınıfına ihanet etmek ve dünya devrimci sürecine ve demokrasi ve barışa karşı yürüttüğü kampanya ile emperyalizme ve anti-komünizme fiilen yardımcı olmaktadır.

İdeolojisi ve politikasıyla maoizm aslında, enternasyonal hareketin dışında yer almaktadır; Çin işçi sınıfının ve köylülüğünün büyük devrimci gelenekleriyle çelişmektedir. Maoizm; Çin halkını ve Çin Halk Cumhuriyetini, dünya sosyalist sisteminden kopma ve anti-komünizmin yedeği hâline dönüşme gibi gerçek bir tehlikeyle karşı karşıya bırakmaktadır. Eğer Çin'in küçük burjuva çevreleri, Çin milli burjuvazisi ve uluslararası gericiлик maoizmi destekliyorsa, bu bir raslantı değildir.

Todor Jivkor şöyle diyor: «Bulgar Komünist Partisi, Çinli yöneticilerin kara çalıcı saldırı ve müdahalelerini, sosyalist ülkeler saflarındaki hareketimiz içinde bir bölünmeyi kışkırtma ve anti-emperyalist cepheyi zayıflatma amacıyla yürüttükleri çabaları azimle mahkûm eder. Partimiz, sağ ve «sol» revizyonizme karşı, milliyetçilik ve anti-Sovyetizme karşı tüm enerjisiyle mücadeleye gelecekte de devam edecektir.» (1)

Biz kısaca, Maoistlerin özellikle felsefi anlayışlarını çözümlemekle yetineceğiz. Zira bunlar hiç kuşkusuz, tüm diğer politik, törel, sosyolojik ve kamu hakkına değgin tezleri etkilemiş ve ayrıca bugünkü Çin yöneticilerinin pratik çalışmasının da temeli olmuşlardır. Aynı şekilde, Maoistlerin teorik spekülasyonlarının ve politik eylemlerinin bireyci niteliğini de ortaya çıkarmak gerekiyor.

Maoist yöneticiler son yıllarda bir dizi ekonomik, politik ve kültürel kampanya ve girişim hazırladılar. Çin Halk Cumhuriyetinde ve bunları, basında felsefi açıdan haklı göstermeye çalıştılar. Diyalektiğin ve materyalizmin kanun ve kategorilerine öncelik veriyorlar ve bunu, nitelikle nicelik ve sıçrama, çelişki, bilgi ve pratik, sübjektif ve objektif, madde ve bilinç, nedensellik, özgürlük ve zorunluluk v.b. kavramlar arasında ilişki kurarak yapıyorlardı. Ancak, herhangi bir teorik-felsefi ilkeyi bir slogandan ya da pratik eylemden yana kanıt olarak sunabildikleri gibi, diğer sloganlara yada pratik eylemlere ters düşüyorsa — yine aynı ilkeyi — yadsıyabiliyorlardı.

Çin'in bugünkü yöneticilerinin felsefi tavırlarının ve toplumsal pratiklerinin bütünü'nün çözümlenmesi, şu büyük gerçeği bir kez daha doğrulamaktadır: Marksizm - Leninizm'in bilimsel teorisinden ve özellikle diyalektik materyalizmin ilkelerinden, esprisinden ve anlamından her sapma (uzaklaşma), pratikte ve bilhassa siyasette daima zararlı etki yapmıştır; Marksist-Leninist bilimi hesaba katmadığı sürece parti, yalnızca proletarya ide-

olojisinin gelişme ve zenginleşmesine yarayan koşulları güven altına almayı becerememekle kalmaz, tam tersine teoriğin bozulmasını ve yanlışların derinleşmesine götüren koşulları da yaratır.

«Çinlileştirilmiş diyalektik», Maoistlerin felsefî anlayışlarının merkezini oluşturur.

Maoistlerin en fazla üzerine eğildikleri diyalektik sorunlar, **zıtların mücadelesi ve birliği kanunu** ile ilgili olanlardır. Akla uygun bazı unsurlar da ihtiva eden Maoist **çelişki** anlayışı, oportünizme en uygun teorik-ideolojik ve metodolojik âlettir. Bu soruna özel olarak ayrılmış «eserler» den başka, periyodik Çin basınının sık sık yayınladığı, «diyalektik çelişki» yi ve buna bağlanan ÇKP politikasının günlük sorunlarını işleyen başyazılar ve imzalı makaleler de vardır.

Maoistler, temel çelişkiyi tâli çelişkiden, dışı içten, uzlaşmazı uzlaşmaktan ayırmak ve bunların anlamını açıklamak için sübjektif bir ölçüt (kriter) kullanırlar.

Birliğin doğal olarak ikiye bölünüşünü içeren Leninist tezi keyfî olarak yorumlayan maoistler, birinci plâna, uzlaşmaz eğilimlerin mücadelesini çıkarırlar. Bunların birliğini ihmal ederek ve hattâ bazan bilmezlikten gelerek, belirli amaçları, eğilimleri ve eylemleri haklı göstermek için zıtların hem «birliği»ni hem de «mücadelesi»ni kendileri için en avantajlı olacak biçimde işlemektedirler.

Birliğin bağıntılılığı (rölativitesi) ve zıtların mücadelesinin mutlaklığı üzerine Leninist anlayışı yorumlayışları, özellikle belirleyici olan bu kendi biçimlerine göre yapılmaktadır. Bilindiği gibi Lenin, birliğin bağıntılı olduğuna dair önemli metodolojik ilkeyi, bağıntılı bir raslaşma, zıtların etkisinin eşitliği gibi tasarlamış ve şöyle yazmıştır: «Birlik, raslaşma, özdeşlik, zıtların etki eşitliği, bir takım şartlara bağlıdır, geçicidir ve birbiriyle bağlantılıdır. Karşılıklı olarak birbiriyle uyuşmayan zıtların mücadelesi ise mutlaklıktır; gelişmenin, hareketin mutlak oluşu gibi.» (2) Aslında, eğer zıtların, kendi aralarındaki ilişkileri ve karşılıklı bağımlılıkları anlamında birliği söz konusu ise yani, bunlardan hiçbirini diğeri olmaksızın varolamazsa ve iki zıt arasında karşılıklı etki ve karşılıklı bağımlılık bağı mevcutsa, o zaman bu birliği de bağıntı diye yorumlayamayız, o artık mutlaklıktır.

Maoistler, zıtların birliğini eksik değerlendirdiklerinden bizzat kendilerinin «ikinin birde birleştirilmesi» (3) dedikleri şeye karşı çıkmış olurlar.

Bazı maoist teorisyenler, kendilerine karşı herhangi bir itiraz olduğu zaman, birliğin ikiye bölünmesinin zorunluluğu üzerinde ısrar ederler; ama bununla kendilerini sınırlamış olmazlar. Aynı taraf tutucu davranışı, zıtların mücadelesine karşı da gösterdiklerinden, sosyalist toplum bağrında bile uzlaşmaz çelişkilerin ortaya çıkışının önüne geçilemeyeceğine ve proleterya diktatörlüğü sırasında sınıflar mücadelesinin dönem dönem (peri-

yodik ve dalgalanmalı) şiddetleneceğine değgin öğreti-teoriyi geliştirirler. Ne dünyada olup bitenleri ne de Lenin'in düşüncesini hesaba katmazlar. Lenin'e göre çelişkiler sosyalizm içinde de kalır ama, uzlaşmazlık genel kural olarak ortadan kalkar. Maoistlerin yaydığı, halkın bağrındaki ve halk ile düşmanları arasındaki çelişkilerin cinsiyle ilgili anlayış da, çelişkilerin mücadelesi ve birliği ile ilgili marksist-leninist doktrinin, kaba bir biçimde, olduğundan başka gösterilmesidir.

Maoistlerin mutlak karşıtlık, çelişkilerin birliğinin ve mücadelesinin karşılıklı birbirini dışta bırakışı üzerine tezi, diyalektik kanundan anladıklarının ne denli bilimsellikten uzak nitelikte olduğunun tipik bir örneğidir. Maoist basın bu yüzden, teorik kanıt olarak «birlik - mücadele - yeni birlik - yeni mücadele v.b.» formülünü sık sık kullanıyor. Bu Maoist formülden çıkartılabilecek mantıksal sonuçlardan biri şudur: Birlik olduğu zaman mücadele yoktur ve mücadele olduğunda zıtların birliği dışta tutulur. Aslında, birlik olmaksızın ve birlik dışında mücadele yoktur; aynen çelişkilerin mücadelesi olmaksızın ve bu mücadele dışında birliğin olmayacağı gibi şeylerin ve olayların her türü oluşumunu, aynı zamanda somut zıtlar arasındaki somut birlik ve somut mücadele sağlar.

Bu eğreti-diyalektik formüllendirmeye dayanarak ve bu planda, maoizmin acil politik sorunlarına daha da yakından uyarlanan yeni bir anlayış yayılmıştır: «Bağlantı - Eleştiri ve Özeleştirme - Yeniden bağlantı» yada, «Bölünme (düşünce ayrılığı) ve mücadele - yeni bir temel üzerinde bağlantı - yeniden düşünce ayrılığı ve bölünme - yeniden bağlantı».

Maoist basın son günlerde, proletarya diktatörlüğü koşullarında devrimin sürüp gitmesi üzerine öğreti - teorisini tasarlamış olmasından ötürü Mao Tse-Tung'un hakettiği tarihsel değerin, gittikçe daha fazla altını çiziyor. Çelişkilerin mücadelesiyle ilgili ve yukarıda değindiğimiz Marksist olmayan anlayışın, mantıksal sonucu olan bir teorik tavır söz konusudur burada. Proletarya diktatörlüğü döneminde «iktidar sorunu, çevresinde mücadelenin sürdüğü merkezî sorundur.» (4) tezi, iktidardaki Maoistlerin, kendi siyasetleriyle herhangi bir noktada uyuşmayanlarla savaşmak için, beceriksizce gizledikleri bir bahanedir.

Maoistler, zıtların birliği ve mücadelesi kanununun ve bundan çıkan tüm tezlerin yorumunu, iç ve dış politikalarını haklı göstermek için kullanmışlardır.

Mao Tse-Tung ve taraftarları, Çin Halk Cumhuriyeti'nin bağrındaki çelişkilerin gelişmesini aşırı spekülasyon konusu yapıyorlar. Çünkü parti'nin bir dizi komitesinin desteğinden yararlanmıyorlar. 1966 mayısında Pekin'de, «Kültür Devrimi Grubu», bazı yöneticilerle halk arasındaki çelişkilerin özellikle derin ve uzlaşmaz bir nitelik kazandığı şeklindeki tezi bahane ederek parti komitesini devirmeyi başardı. 1966 Ağustosundan son-

ra sürüp giden temizlik sonunda, ÇKP Merkez Komitesi'nin genel toplantısı sırasında Liu Şao-Şi, Mao Tse-Tung çizgisine muhalefeti nedeniyle tüm görevlerinden istifa etti. Bu olaya da, sosyalizm ile «kapitalist yola giren bazı parti yöneticileri» arasındaki uzlaşmaz bir çelişkinin görünümü diye gerekçe bulundu. Maoistler, bu temizlikle sınırlamadılar kendilerini. Başlarında Lin Piao olmak üzere ordunun yardımıyla, partinin sağlam bir çok kurumu devrildi ve yerlerine, Maoizme destek olmak için askerileştirilmiş, «ordunun yönetimi altına» sokulmuş yeni parti komiteleri geçirildi, 1969 Nisanında toplanan ÇKP IX. kongresi, üyelerinin yarısı asker olan Merkez Komitesinin atanmasını onayladı. Lin Piao, Mao Tse-Tung'un resmî halefi ilân edildi. Ve bu ünvan, yeni anayasa taslağına bile geçirildi. Ancak Maoistler kısa bir süre sonra, parti ile asker üniformalı yönetici kadrolar arasında yeni bir çelişkinin ortaya çıktığı bahanesini buldular. Parti içinde yönetim yerlerini işgal eden askerlerin ve özellikle anti-maoist tavırlar almış olanların kendileri için tehlike yarattığını hissederek orduda yeni bir temizliğe giriştiler. Sloganları da şuydu:

«Partiyi yönetmesi gereken silâh değildir, parti silâhı yönetmelidir. «Sol» ve «sağ» aşırılarına karşı mücadele için de, her ikisinin «aynı zehirli yılanın iki başı oldukları» formülü ortaya atıldı. Askerleri parti komiteleri içindeki görevlerinden atmak ve yerlerine Mao Tse-Tung'a sadık sivilleri geçirmek için bir kampanya yürütüldü. Lin Piao daha o zamanlar, Mao Tse-Tung'un halefi, partinin ve ordunun liderlerinden biri gibi görünmez olmuştu artık...

Maoistler dış politika çizgilerinde de aynı sübjektifliği açığa vurmakta ve çelişkilere karşı alabildiğine faydacı yaklaşımı uygulamaktadırlar. Bu yaklaşım içinde, çağdaş dönemde çelişkilere getirdikleri çözümler özellikle anlamlıdır. Zamanımızın başlıca ve temel çelişkinin, emperyalizmle sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş hareketi arasındaki çelişki olduğunu resmen ilân etmişlerdir. Oysa, kardeş komünist ve işçi partilerinin, ortaklaşa işleyip geliştirdikleri bir dizi belgede haklı olarak altını çizdikleri gibi, dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçildiği dönemde kapitalizmle sosyalizm arasındaki çelişki, başlıca ve temel çelişkidir. Emperyalizmle ulusal kurtuluş hareketini karşı karşıya getiren çelişki dahil, diğer çelişkilere varlığı, sosyalizmle kapitalizm arasındaki çelişkinin artık temel ve başlıca çelişki olmadığı anlamına gelmez.

Maoistler son günlerde, zamanımıza değgin yeni bir çelişki daha uydurdular (onlara göre başlıca ve temel dört çelişki vardır): «Özgürlük için savaşılan haklar» ve «Sosyal Emperyalizm» (5) arasındaki çelişki. Sovyetler Birliğini, kapitalizmi yeniden canlandırmış olmak tüm halkların çıkarlarına karşı, Birleşik Devletler'le gizli anlaşma içinde emperyalist bir siyaset uygulamak iftirasıyla suçlamaktadırlar.

30.1.1964'de toplanan bir konferansta Mao Tse-Tung altını çizerek şöyle diyordu: «Birleşik Devletler kâğıttan kaplandır. Ona güvenmeyiniz. Onu çok kolaylıkla tasfiye edebiliriz. Revizyonist Sovyetler Birliği de bir kâğıttan kaplandır.»

Maoistler, bilimsel olmayan ve sübjektif aynı davranışı, **nicelik ve niteliğin, niceliksel değişikliklerden niteliksele geçişin diyalektik kanunu** karşısında da sürdürüyorlar.

Maoistler, olayların ve şeylerin niteliksel ve niceliksel belirlenişine değgin ve özellikle de sosyalizmin inşası sürecinde niceliksel ve niteliksel değişmeler arasındaki ilişkilerin diyalektiği ile ilgili Leninist anlayışlardan çok uzaktalar. Öyle ki, metafizik bir muhakeme ile, niceliksel değişiklikleri, hareketin sâkin olduğu anda, dış ajanların yarattıkları dış mekanik değişikliklere benzetebiliyorlar! Niceliksel değişmenin ve özel olarak da yeni niteliğin niceliksel hazırlanışının, diyalektik sıçramanın, kabul edilmesi mümkün olmayan küçümsenişinin çarpıcı sonucudur bu. Maoistlere göre toplumsal gelişme; niceliksel değişmelerin, sıçramaların, devrimlerin kesintisiz bir devamını temsil eder.

İğreti - devrimci maoist düşünce, gelişme süreci içindeki sıçramalarda ve devrimlerin fetiş hâline getirilmesinde de ortaya çıkıyor. Çin parti basınında okunabilen, «devrimci» ve «karşı devrimci» ifadeleri üzerine çok sayıda düşünce ve değerlendirme, sınıf düşüncesine ve komünist parti kavramına yabancıdır. Mao Tse-Tung'un düşüncelerine her kim karşıysa o bir karşı devrimcidir terimleriyle yapılan değerlendirmelere bu yazılarda çok sık olarak rastlanır.

Mao Tse-Tung'un «Proletarya diktatörlüğü» altında devrimin sürüp gitmesi» teorisi, 1969 yılında resmen ortaya atıldı ve bu, Leninist sosyalist devrim teorisinin gelişiminde bir aşama diye sunuldu. Bu konuda Mao Tse-Tung'un düşüncelerini yakından bilmeyen kişiler burada, siyasal iktidarı almayla biten geçmişin toplumsal devrimlerinin tersine, işçi sınıfının iktidarının kurulmasıyla başlayan ve daha sonra ekonomik alanda ve toplumun düşünsel yaşamında proletarya diktatörlüğünün devrimi tamamlama aracı olarak kullanıldığı devrimlerden söz edildiğini düşünebileceklerdir. Oysa bu, sosyalist devrimin zaten iyi bilinen bir özgüllüğüdür. Kaldı ki eğer böyle olsaydı, Leninist Devrim teorisinde nitelik yönünden yeni bir unsur söz konusu olmazdı. Oysa «yeni» başka yerededir. Yeni olan, tezin içindedir. Çünkü bu teze göre siyasal devrim, işçi sınıfının iktidarı kurulduktan sonra bile devam eder ve öyle ki, proletarya diktatörlüğü koşulları altında, sosyalist devrimin önündeki esas sorun iktidar sorunudur, sınıflar mücadelesi herşeyden önce iktidar için sürer. Leninist sosyalist devrim teorisinin bu «gelişme» sinin ÇKP yöneticilerine, elleri arasındaki proletarya diktatörlüğü âletini, kendilerini rahatsız eden herkese karşı kullanmak için

teorik gerekçe hizmeti gördüğü açıktır.

Sınıflar mücadelesine ve proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürmesine değgin kızırtırma teorisi eğer, Mao taraftarlarının, gerçek sınıf düşmanlarına karşı «Kültürel Devrim»in en az dokunduğu toplumsal tabaka olarak kalan milli büyük burjuvazinin temsilcileri dahil — bir hoşgörü çizgisi uygulamalarını engellememişse, bu hiç de bir raslantı değildir.

Maoistlerin yalnızca sahte devrimciler değil, teoride ve pratikte sınıfla ilgili bir eğreti-düşüncenin de temsilcileri oldukları artık tamamen ortaya çıkmıştır.

Çağdaş temel sorunlar üzerine ideolojik ve politik düşüncelerini kamuya mâlettiklerinden bu yana yaklaşık onbeş yıl geçti. Bu dönem boyunca ideolojik sorunlarla ilgili tavırları evrime uğradı ve komünist ve işçi hareketine karşı yöneltilmiş stratejik bir çizgi ve toplu bir politika hâlinde ortaya çıkmadan önce birçok kez elden geçti. Çin yöneticilerinin tavırları ile dünya işçi sınıfının çıkarları, devrimci sürecin, sosyalizm ve komünizm için mücadelenin yasaları ve eğilimleri arasındaki çelişkinin durdurmaksızın derinleştiği görülüyor.

Maoistlerin «Halk» ve «Halkın düşmanı» kavramları hakkında, kabaca sübjektif ve sınıflarüstü anlayışları vardır. Maoistlere göre halk kavramı, onların çizgisini ve politikasını izleyen herkesi hattâ, eğer Mao Tse-Tung'un sosyalizminden yana çıkmışlarsa büyük burjuvazinin temsilcilerini bile kapsar. Bunun karşısında, bu politikayı onaylamayan herkes, resmen halk düşmanı olarak ilân edilir. Partinin resmî bir belgesinde şu sözler yer alıyor: «'Halk' kavramı işçi sınıfını, kötülüğü, küçük burjuvaziye ve de gerici unsurlarla ilişkisini koparmış bazı yurtsever unsurları kapsar». (6) Burada, «halk» kavramına temel olarak sosyo-ekonomik değil, politik bir ölçüt alındığı besbellidir. Tamamen politik bu ölçüt, «karanlık haydut», «köpek», «viddansız», «hain» v.b. gibi sıfatlara eşlik eden «halkın düşmanı» sıfatını da belirler. Liu Şao-Şi de aynı âkıbete düşürülmüştür:

Yavaş yavaş ilerleyen niceliksel değişiklikleri küçümseyen ve bazen açıkça ilgisizlik gösteren maoistler, toplumsal devrim ve özellikle de sosyalizmin inşası sürecindeki sıçramalar konusunda kendilerine özgü anlayışlar edinmişlerdir. Bu anlayışlarla doğrudan bağlantılı olarak, halk komünlerini içeren tezlerini anabiliriz.

Sosyalizmin inşasında, hazırlıksız sıçramalarla ilgili anlayışları, halk komünleri biçimini kullanarak Çin Halk Cumhuriyetinde komünizme geçişi zorlama çabaları, maoistlerin pratiğinde özellikle ciddi zararlara yolaçtı. Bu politika onları maceracılığa götürdü. Burada söz konusu olan, proletaryaya değgin hareketlerini hareketlerin nihaî amacına ulaşmak için mücadelede, tipik küçük burjuva sabırsızlığının açığa çıkmasıydı. Maoistler, uygun olgunlaşma koşulları varolmaksızın yeni biçimler ve inisiyatifler ge-

tirip yerleştirmekte acele etmişlerdir. Nitekim, 1958 Ağustos ayı sonunda ÇKP merkez komitesi, «Sosyalizm aşamasında yerimizde saymamalıyız!» şeklindeki son derece goşist bir tavırla, «halk komünleri kurmaya» karar verdi. Aynı zamanda, Çin'de komünist toplumun gelişmesinde sosyalist evreyi «atlamak» demek olan çizgi de kabul edildi. Aşağıdaki sözler halk arasında büyük ilgi gördü: «Toplumumuzda komünizmin gerçekleşmesinin daha şimdiden yakın olduğu görünür hâle gelmiştir. Komünizme somut geçişi gerçekleştirmek için halk komünü biçimini aktif olarak kullanmalıyız.»

Proletarya diktatörlüğü koşullarında proleter devrimin sürüp gitmesi şeklindeki maoist teoriye gelince, diğerleri arasında bu teori de, troçkist sürekli devrim teorisinin yeniden ortaya çıkarılması girişimlerinden biri gibi düşünülmelidir. Paris komünü için yazılan bir makalede altını çizerek deniliyor ki: «proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak ve kapitalizmin canlandırılmasından sakınmak için proletarya, ekonomik cephedeki sosyalist devrimin yanında politik, ideolojik ve kültürel cephe de bu devrimi tamamlamak zorundadır.» (7) Aynı şekilde, «kültürel» denen devrimin bir tek olmayacağı, periyodik olarak tekrarlanacağı tezi, benimsenerek ileri sürülüyor. Siyasal devrim için de aynı şey döyleniyor. İşçi sınıfının, iktidarını yani proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırması, geliştirmesi ve daha tam hâle getirmesi zorunluluğu ayrı tutulursa, gerçekte işçi sınıfının, bir kere iktidar sahibi olduktan sonra, artık bir ikinci kez siyasal devrim yapmaya ihtiyacı olmadığı her marksist-leninist için açıktır.

Anti-Sovyetçiliklerine gelince, belli bir politik kültür düzeyindeki her kişi bunun, sınıfsal ilkeye toptan tecavüze, devrimci düşünceyle tam bir kopukluğa dayandığını eksiksiz bir biçimde görür. İki «Süper Güç»e — Birleşik Devletler ve SSCB — karşı uzlaşmasızca mücadele sloganı, yalnız ve yalnız sosyalizmin ve emekçilerin sınıf düşmanlarına yarar. Açığa çıkmış anti-komünistlerin yaptıkları değerlendirmelerde görülen şey de budur.

Anti-Komünistlerin Çin'li liderlerin tavırları ve eylemleri için yaptıkları yaltaklayıcı değerlendirmelerin, bu liderler için hiç de onur verici olmadığına inanıyoruz. Aşağıda birkaç örnek sıralamakla yetineceğiz.

1967 şubatında, Amerikalı yorumcu J. Craft, «Washington Post» da şöyle yazıyordu: «Vaşington'un resmî otoriteleri, Çinli kitleleri kızıştırmayı hedef alan çabalarıyla ve Çin'i Birleşik Devletler'e karşı olmaktan çok Rusya'ya karşı bir çatışmaya sürüklemek suretiyle Mao'nun, Amerikan çıkarlarına hizmet ettiği kanısındadırlar. Birleşik Devletler'de, Moskova üzerine bir baskı aracı olarak Maoizmi işlemek bile düşünülüyor.»

Diğer bir Amerikalı yorumcu Max Frenkel, 1967 ocağında televizyonda şöyle diyordu: «Başkan Mao'ya, bizim için, içinden iyi hiç bir şeyin çıkarılamıyacağı bu dev gibi Çin-Sovyet yekpare taşıyı parçalamış olmasından ötürü teşekkür etmeliyiz.»

Güncelliğinden hiç bir şey yitirmemiş olan şu sözleri söyleyen Georges Dimitrov'un hakkı vardı: «Sovyetler Birliği ve SBKP karşısındaki tavır, Marksizm-Leninizm'e ve dünya sosyalist devrimine, işçi sınıfına ve proleter enternasyonalizmine bağlılığını mihenk taşıdır!»

BİLGİ TEORİSİ VE YANSIMA

Son yıllarda, bilgi teorisine ve yansıma genel teorisine değgin sorunlara özellikle ayrılmış çok sayıda makale, ÇKP basınında yer almıştır.

Bu makalelerin ve aynı sorunu işleyen diğer verilerin derinleştirilmiş bir etüdü, gerek bilgi teorisini gerekse yansımanın genel teorisini yorumlayışlarının, aşırı ölçüde sübjektif ve bilimsel olmayan niteliğini belirgin olarak ortaya koyacaktır, hattâ bu teorilerin tartışmasız ve temel bazı noktaları gözönüne alındığı zaman bile... Bilimsel olmayan bu yorumlar, yansıma teorisinin temel tezlerini bile bile gizli tutmaktan ibarettir; aynen bilgi sürecinin üç temel unsuru olan, bilen özne, bilginin nesnesi ve tanıtıcı imge arasındaki diyalektik ilişki ve bunların karşılıklı diyalektik bağları tezi için, yansıma teorisinin sübjektivizmle bağdaşmazlığı tezi için, bilimsel bilgide soyut düşüncelerin rolü tezi için v.b. yaptıkları gibi...

Yansıma teorisinden temellenen bilgi teorisinin maoistler tarafından yapılan ve bilimsel olmayan yorumu da, bu teorinin, yabancı olduğu tezlerin içinde kendiliğinden varolduğunu söylemek ve ilkelerinden bazılarını ve hareket noktasını olduğundan başka göstermekten ibarettir.

Çin basını sık sık, bilgi teorisi olarak diyalektiğin başlıca kategorileri üzerine düşünceler yayınlıyor. Bu düşüncelerin büyük çoğunluğu Leninizm'le tam bir çelişki içindedir.

Örneğin, bilginin temel kategorisi olan «doğru» üzerine düşünceleri alalım. Parti organı «Jenmin Jibao», Çin'li yöneticilerin çağımızın bazı sorunları üzerinde, bilgi bilimi düzeyinde ne denli haklı olduklarını göstermeye çalışarak, 1962 yılında şöyle yazıyordu: «Bir çoğunluğun yada bir azınlığın yanıldığı ya da haklı olduğunun, doğruyu cisimlendirdiğinin kanıtlanamayacağını her mantıklı insan anlayacaktır. Doğru, objektif bir gerçekliktir. Bir çoğunluk, gerici bir azınlık gibi, doğruyu yalana dönüştüremez.» (8)

Verili bir tezin gerçeğe uygunluğu sorunu, çoğunlukla yada o tezi savunan kişilerin miktarıyla karara bağlanır, şeklindeki düşüncüyü destekleyecek bir Marksist-Leninist bulmak zordur. İnsan kitlesi, dinsel masalları kabul etmiş olsa bile (belirli bir dönem için), bunları objektif doğrular olacak kadar dönüşüme uğratmadı (9) diyen Lenin'in tavrı bilinir.

Aynı tarzda, tarihsel ve diyalektik materyalizmden yana bir marksist bulunamaz ki, objektif doğruya özdeşlik koysun. Leninist yansıma teorisinde, «doğru», objektif gerçeğin az çok eksiksiz sübjektif imgesidir, ama bizzat bu gerçeklik değildir. **Doğru**, objektif gerçeğin bir cins maddî ol-

mayan «kopya» sıdır, ama bizzat maddî gerçeklik değildir. Lenin'in «bir şeyde kendiliğinden varolmacılar»a ve bilinçle maddeyi, nesnenin imgesi ile kendisini özdeşleştiren tüm kişilere yönelttiği sert ve acı alaylı eleştiriler bilinmektedir. Oysa maoistlerin anlayışları aslında, «birşeyde kendiliğinden varolmacılar» inkilerle birleşiyor. Böylece, «felsefi» denilen kampanya sırasında (1970) Çin'de geçerli olmuş olan «düşüncenin, objektif dünyanın ilkeleriyle ilişkisi» (10) konusundaki kanıtlamalarını bu sonuçlara atfetmek mümkündür. Kuşkusuz, objektif dünyada ilkeler söz konusu değildir. İlkeler, süreçlerin incelenmesinin zihinsel sonucudur; insanın yani öznenin eseridir.

Parti düşüncesine ve sınıf muhtevasına değgin bilgi sorunları Çin yayın organlarında sık sık Leninizmle çelişkili biçimde işlenmiştir. Bu tezlerin hareket noktası Mao Tse-Tung'un şu düşüncesidir: «Sınıflı toplumlar varolduğundan beri dünyada yalnızca iki bilgi alanı vardır: Üretim mücadelesinde bilgi ve sınıf mücadelesinde bilgi. Bunlar da sırasıyla Doğal Bilimler ve Toplumsal Bilimlerde toplanır. Bilginin özü işte bu iki alandır; felsefe ise, doğa ve toplum üzerine bilgilerin genellemesi ve birleştirilmesidir.» (11) Çok alanlı bilimsel bilgiyi (felsefe dışında) iki gruba indirgemek ve toplumsal bilimin, sınıf mücadelesinin basit bir bilgi biçimi ve aracı olduğunu ilân edebilmek için çağdaş bilimden bir hayli uzakta olmak gerekir.

PRATİK KONUSUNA GELİNCE

«Pratik» kategorisinin, «bilgi» ve «teori» kategorilerine bağlantılı olarak maoist yorumunu ele almakta yarar var. «Pratiğin» bir perspektif tecrübe olduğu anlayışı, bilimsel düzeyde tutarsız olduğu kadar, sonuçları açısından zararlıdır da. Oysa, Çin parti basınının bugün hâlâ savunduğu gözlemsel (ampirik) anlayış budur.

Görüldüğü gibi, «madde-bilinç» ilişkisiyle «pratik-teori» ilişkisi, kabulü mümkün olmayan bir biçimde özdeşleştirilmektedir; aynen «teori-pratik» ilişkisiyle «genel-özel» ilişkisi için yapıldığı gibi. Örnek olarak; teorinin yalnızca genel ve pratiğin yalnızca özel olmadığı, bağımsız ama bir bakıma bağlantılı olan teorinin, pratik gibi, genelin ve özelin görünmeyen diyalektik birliğini temsil ettiği olgusu, maoistler tarafından mutlak olarak yok sayılmaktadır. Oysa Lenin, pratiğin yalnızca genelin niteliklerine değil, dolaysız gerçeğin niteliklerine de sahip olduğunun altını çizdiği zaman, tastamam bunu söylemek istemiştir.

Maoistler sık sık, teoriyle pratiğin, bilgiyle genel olarak pratiğin birliği zorunluluğu üzerinde ısrarla dururlar. Savundukları «pratik-bilgi-tekrar pratik-tekrar bilgi» şeması, hem son derece basittir, hem de eşyanın gerçek durumunu olduğundan başka göstermektedir. Önce, pratiğin ilke olarak bilgidan önce gelmesini desteklemek yanlıştır. Pratik, bir amaca

yönelmiş eylemdir ve bu da onun, kendi içinde belirlenmiş bir bilgiyi taşıması demektir; zira insanların izledikleri amaç, onların bilgilerinin biçimlerinden biridir. Diğer yandan bilgi, basitçe pratiği izleyen bir şey değildir ve dolayısıyla, pratiğin dışında olamaz. Gerçekte her bilgi, şu yada bu biçimde daima pratiğe bağlıdır. Sözcüğün öz anlamında pratik, tüm halkalariyle, tüm görünüşleri ve bütün temel noktalarıyla karmaşık ve çelişkili bilgi bütününe girer. Marksist - Leninist'ler bilgi sürecinin bütününe pratiğin prizması içinden bakarlar. «Hayata, pratiğe değgin görüş, bilgi teorisinin birinci ve temel görüşü olmalıdır. Ve bu görüş, zorunlu olarak materyalizme götürür.» (12)

Maoist basın, pratiğin bireysel görünüşü ile toplumsal görünüşü arasındaki ilişkileri de olduğundan başka gösterir. Marks, Engels ve Lenin'e göre insan eyleminin, hattâ tek başına davranıldığı zaman bile toplumsal bir niteliği vardır. Onlara göre, insan kendini **bilimsel** bir çalışmaya yada tek başına yürütebildiği tamamen başka bir işe verdiği zaman bile **toplumsal bir biçim** mevcuttur, çünkü insan olarak davranma sözkonusudur.

Maoistlerin basite indirgedikleri bir diğer şema, gerçeği tanımak için kişisel olarak onun değiştirilmesine katılmak gereklidir şeklindeki kanıttır. Onlara göre bu tez yüzde yüz doğrudur: «Eğer insanlar şu nesneyi yada bu olayı bilmek isterlerse, kişisel olarak pratik mücadeleye katılmalıdırlar.» (13) Maoistler bu tezi, bilim, sanat ve kültür alanındaki üstün kişileri, burjuva zihniyetinden ve **peşin yargılarından** kurtarmak sözde amacına dönük olarak yeniden eğitmek ve cansıkıcı ve yorucu elişleri yapmaya zorlamak için bahane ve gerekçe diye kullandılar. Bilgi, eğitim ve pratik arasındaki ilişkilerle ilgili bu anlayış biçiminin, Leninizm'le hiç bir ortak yanı yoktur. Oysa maoistlere göre, pratiğe kişisel katılma bile yetersizdir. Gerçeği tanımak ve ona söz geçirmek için kitlelere dayanmak gerekir. Ancak Maoistler için ne anlama gelmektedir «kitlelere dayanmak?» Onlar için kitlelere dayanmak, ne kitlelerin pratik tecrübelerini incelemek, bunları teorik olarak değerlendirmek, ne de onların düşüncelerini benimsemek anlamına gelmez. Yalnızca ve yalnızca kanılarını toplamak anlamına gelir. Kitlelere yönelik çağırısı biçiminde, teorik plânda yanlış bir diğer tez de yayılır. Bu teze göre, kitlelerin bilimsel olmayan, gözlemsel (ampirik) bilgileri önünde eğilmek gereklidir. Oysa bu, pratikte zararlı olan bir şeydir. Örneğin şu formülleri ortaya atmaktadırlar:

«Kitlelerin kanılarını toplamak ve yaşam içinde uygulasınlar diye bunları yine kitleler içine sokmak.» (14)

«Dünyayı iyi tanıyabilmemiz ancak, kitlelerin tükenmez zekâsıyla, sınırlı bireysel bilgiyi birleştirdiğimiz zaman mümkün olacak.» (15)

«Kitleler, anlamadığımız pek çok şeyi yaratıyorlar. Bazı şeyler bizim için bir zorunluluk iken, kitleler için özgürlük anlamına geliyor. Kitleler için-

de erimek ve kitlelere gitmek; kitlelerin kanılarını toplamak ve yaşama uygulaması diye kitlelere bunları tekrar geri vermek. İşte bizim zorunlu diye kabul ettiğimiz köklü yöntemimiz.» (16)

Bazı anlayış biçimi, marksist bir düşünceden çıkmış gibi görünüyör başlangıçta. Ancak daha dikkatli bir çözümleme yaptığımızda, marksizmle çeliştiğini görüyoruz. Kitlelerin etkinliğini ve mücadelesini genelleştirmek ya da yalnızca kitlelerin kanıları düzeyinde genelleme yapmak; işte bu iki şey birbirinden sapına kadar farklıdır. Kitlelerin kanılarını genelleştirerek ve daha da ileri gidip bu kanıların toplamını yaparak bilimsel bir genellemeye ulaşmak mümkün değildir. Kitlelerden öğrenmek demek sadece, yaşamdan edindikleri bilgi ve düşünceleri onlardan almak ve bunları sistemli hâle getirmek demek değildir. Kitlelerin yaşamı hakkındaki anlayışları, toplumsal psikolojileri, genel kural olarak, bilimsel bilgi düzeyinde değildir. Sınırlı bir niteliği vardır. Yaşamı ve hattâ kitlelerin çıkarlarını oldukça yüzeysel, sistemli hâle sokulmamış ve dar bir biçimde yansıtırlar. İşçi sınıfının bilimsel ideolojisi ile birlikte bilime hizmet etmek için, yaşamın bütününe ve kitlelerin çeşitli etkinliklerine, aynı şekilde bilinçlerine bir anlam vermek ve bilimsel inceleme yapmak önemlidir.

Yukarıda anlatılanlardan şu ortaya çıkıyor ki, maoistler, bilimsel teori ile kitlelerin pratiği arasındaki diyalektik ilişkilerde son derece basitlikçi bir yaklaşımı kabul etmektedirler. Pratiğe doğrudan doğruya katılmayı ve kitlelerin kanılarını toplamayı içeren tezleri, demagojik bir niteliğe bürünmesi ve gerçeğin sağlam bilimsel çözümünü saptırması bir yana bilimin, farklılaştırma ve birleştirmelerde ilerlemiş karmaşık süreçlerin bugünkü düzeyini hiç hesaba katmamaktadır. Gerçekliğin ve toplumsal pratiğin yüksek derecede uzmanlık ve yetki gerektiren teorik etüdünün zorunluluğunu da bir yana bırakmaktadır.

Maoistlerin bilimsel dayanaklarının ve anlayışlarının çözümü bize, sübjektivizme ağır bir haraç ödediklerini gösteriyor. Mao Tse-Tung ve öğrencileri sık sık, gerçeğin sübjektif-idealist yansımasının, bazan mistisizme kadar gelip dayanan en yapmacık biçimlerini kullanıyorlar.

Düşüncenin gücüne olan hemen hemen mistik inançlarla bilincin belirleyici rolüyle ve toplumsal yaşamda «sübjektif etkinlik»le ilgili maoist kavramlar esasında, tamamen sübjektif - idealisttir. «Bizim sosyalist devrimimizde zor maddî koşullar önemli bir etkindir» diye başlıyor parti organının bir başyazısı; «ama karar verici etkenler, halkın sosyalist bilinci ve devrimci düşüncesidir, tıpkı kadroların inisiyatifi ve yaratıcı çalışması gibi.» (17)

Çin'de 1970 yılı başında oluşturulan «felsefi» kampanyanın amacı, «Başkan Mao'nun düşünceleri» nin, Çin Halk Cumhuriyeti'nin ve dünya devrimci hareketinin objektif gelişiminin bütünü için kesin önemi olduğunu

göstermektedir. Onun «felsefi eserleri»nin incelenmesi için açılan kampanya, bu düşünceleri benimsemekle «insanın sübjektif yetenekleri»nin gelişip yeşereceğine ve bunlar sayesinde «kısıtlı maddî olanaklar» üzerinde güçlü bir etki yapılabileceğine kitleleri inandırmayı hedef alıyordu. (18) «Mao Tse-Tung'un düşünceleri» mucizevî bir gücü yaratıverecek sanılıyordu.

Genel olarak Mao'nun kişiliğine tapma, ister öğütlensin ister kitlelerin bilincine sistemli olarak sokulsun, maoist sübjektivizmin en parlak belirtisi olmuştur. Emekçilere bilimsel bir formasyon ve devrimci bir eğitim vermek yerine, büyü formülleri ve aldatıcı kanıtlar verilmektedir. Örneğin: «Daima Başkan Mao'yu düşünelim; Başkan Mao'ya herşeyde itaat edelim; Başkan Mao'yu azimle izleyelim; herşeyi Başkan Mao adına yapalım» gibi. (19) Maoistler, **Pratiğin** değişmez objektif ölçütünü belirtmek yerine, şu sübjektivist anlatım biçimini göklere çıkarmaktadırlar: «Mao Tse-Tung'un düşünceleriyle uyuşan her düşünce, sahibi kim olursa olsun desteklenmelidir... ve biz, Mao Tse-Tung'un düşünceleriyle çelişen her şeye karşı mücadele etmeliyiz.» (20)

Temel maoist düşüncelerin tamamı, sübjektif idealizmin değişik bir şekli olan pragmatizmden ödünç alınmadır. Maoistler felsefeyi ve genel olarak teoriyi, kendi politikalarının uysal bir hizmetçisi hâline dönüştürüyorlar. Hedeflerini ve sübjektif niyetlerini en uygun biçimde kanıtlayan teorik-felsefi ilkeleri seçiyor ve baş tacı ediyorlar. Ama kendi politik seçişlerine karşı olduğu zaman, bilimsel teorinin ve felsefenin temel ilkelerini susarak geçiştirdikleri de bir gerçek.

Durum böyle olunca, sübjektivist tapma ve pragmatik kullanım, Maoistler için son derece büyük güçlükler doğuruyor. Mao Tse-Tung'u göklere çıkarmalar saçma boyutlara, korkunç biçimlere ulaşıyor. İşte bunlardan biri; «Başkan Mao özenişi gökten ve yerden daha büyüktür; Başkan Mao bize, babalarımızdan ve annelerimizden daha yakın bir akrabadır; eğer Başkan Mao olmasaydı, ben de olmayacaktım.» (21)

Sonuçta ÇKP liderleri, sübjektivizmin ve çıkarıcılığın çirkin propagandasının özellikle çarpıcı bazı biçimlerinden sakınmak yada en azından bunları hafifletmek için tedbirler almak zorunda kalmışlardır. Maoizmi teori ve pratik düzeyinde çürütmek için bazı köklü tedbirlerin alınması ise her marksist-leninistin açık görevidir.

İdeolojisi ve politikasıyla Maoizm, **çağdaş anti-komünizmin en parlak gösterilerinden biri** olarak da açığa çıkmıştır.

YARATICILIĞIN İNKARI

Maoistlerin marksist-leninist ilkeleri lâfta göklere çıkardıkları açıktır. Örneğin çok sık olarak, tarihi emekçi kitlelerin yarattığını belirten tarihsel materyalizmin önemli ilke ve kanunlarına dayandıklarını söylerler. Yuan

Jan'ın, «tarihin kahramanları tarafından yaratılışı teorisinin yeni varyantları» başlıklı makalesinde, yukarıda değinilen aşırı maoist tavırları bu temele oturtma çabası görülür. (22)

Maoistler, özel çıkarları ve arzuları, kişisel tutku ve duyguları, ortak çıkar adına unutmanın zorunluluğunu açık açık öğretiyorlar. Somut insan kişiliğinin, çıkarlarının ve dileklerinin, adı bilinmeyen ve kişisizleştirilmiş kitlelerin, sınıfların ve toplumsal tabakaların ululanması hesabına toptan unutulmuşu, bu sorunla ilgili maoist anlayışın esasını oluşturuyor.

Bireyin rolünün altını çizmeye çalıştıkları zaman bile, o da bazen, bunu dudak ucuyla ve eksik bir biçimde yapıyorlar. Bireyin tarih içindeki değişken, yaratıcı rolünü görmeyi beceremediklerini her durumda açığa vuruyorlar. Çıkarları ve dilekleriyle somut insan, adsız emekçi kitlelerin yapmacık ululanması gerisinde yitiriliyor. Sonuçta bütün bunlar, maoist hümanizmanın dardaracak niteliğini bütün çıplaklığı ile gösteriyor.

Maoizmin teori ve pratiğinden alınan ve bu sonuçlara dayanan, son yıllara ait bir çok örnek verilebilir. Altını çizmek istediğimiz husus, maoistlerin maddî isteklendirme biçimlerini uzun süre yadsıdıklarıdır. Çünkü bunları, sosyalist ülkelerdeki burjuvalaşma belirtileri gibi mütalâa etmişlerdir. Son zamanlarda bu kanılarını yeniden gözden geçirmiş oldukları ve üretim içinde maddî uyarıcıların önemini kabul etmeye başladıkları doğrudur. Ancak bu, durumu esasında değiştirmiyor. Sosyalist ülkelerin, halkın maddî ve manevî ihtiyaçlarının daima daha ileri düzeyde tatminini sağlama isteğini burjuvalaşma olarak nitelendirme eğilimleri bugün sürüyor. Varılan paradoks şu: Sosyalist ve komünist toplumun en insancıl amacını, yani, insanların artan maddî ve manevî gereksinmelerinin sürekli olarak sağlanmasını ve sosyalist ülkelerin, halkın yaşam düzeyini ve kültürünü yükseltmesini burjuvalaşma diye suçlandırmak. Ve böyle bir anlayışa dayanarak, daha ilerde göreceğimiz gibi, sosyalist ülkelerle gelişme yolundaki Asya, Afrika ve Latin Amerika uluslarını ve halklarını karşı karşıya getirmeye çalışmak.

Somut bireyselliği toptan horgörme ve adı bilinmeyen, kişisiz kılınan kitleler için tumturaklı ve demagojik övgüler yapma temeline dayanarak, tek bir kişi göklere çıkarılıyor: Bu «büyük serdümen», yarı tanrı, Başkan Mao Tse-Tung'tur. Aslında bütün insanlar, bireyler, sınıflar, toplumsal tabakalar, toplumsal gruplar v.b., yani tarihin yaratıcısı olarak tüm halk, büyük rehber Mao Tse-Tung'un istek ve düşüncelerinin basit iletim çarkları durumuna indirgenmektedirler. Mao Tse-Tung'un kişiliğine tapmanın alabildiğine büyütülmüş biçimleri, Maoist teori ve pratiğin göze çarpan çizgisidir. Lâfta, halk kitleleri tarihin (tek) yaratıcısı olarak kabul edilirler. Gerçekte onlar tarihi, yalnızca Mao'nun düşüncelerini gerçekleştirdikleri ölçüde, «Başkanın neferleri», onun aletleri gibi var oldukları ölçüde yaratır-

lar. İşte herşey böyle alt-üst edilmiştir. Tarihsel materyalizme ait olan tarihin halk tarafından yaratılması ilkesi, sübjektif-idealist bir anlayışla yer değiştirmiştir. Kahramanlar, büyük kişiler tarihi yaratırlar ve tarih mekanizmasının motorları bu kişilerdir.

Bu çözümleme yalnızca ve basit olarak, marksizme bağlılıklarını dile getirmelerine rağmen, maoistlerin anlayış biçiminin tarihsel materyalizmin tamamen tersi olduğunu gösteriyor.

Bireyin («kahraman») ve yarattığı düşüncelerin, toplumsal sürecin temel hareket ettirici gücü hâline dönüştürülmesi, herşeyden önce insanın sahte ululanması anlamına gelir. En büyük «kahraman» ların yarattığı en büyük düşünceler bile, eğer yaşamdan doğmamışlar ve kitleleri silâhlandırmaya yaramıyorlarsa, etkisiz kalırlar. En büyük yaratış bile, onu meydana getiren kişinin kafasında kalıyorsa, bir yalancı-yaratıştan başka şey değildir; insanın gerçek gücünü ve etkinliğini göstermez. Bu tarz «kahraman»ların ve onların düşüncelerinin, kişiliksiz ve pasif kitlelere de ters düşeceğinden söz bile etmiyoruz. Kaldı ki, «kahraman»ların ve daha da doğru olarak eserlerinin, insanın engin olanaklarını açığa çıkardığı, insanî kişiliği en yüksek doruklarına kadar yükselttiği, yeni, özgür ve uyumlu olarak gelişmiş insanın gerçek tabiatını ortaya çıkardığı kabul edilse bile, durum değişmez. Ve bunun nedeni yalnızca, halk kitleleri olmaksızın, onlardan bağımsız ve onların dışında, aklın yaratıcı gücünün, seçilmiş «kahraman»ın bir darbesiyle en yüksek doruğa yükselmesinin son tahlilde yanlış, aldatıcı ve olanaksız oluşu değildir. Önemli olan şey, bu biçimde, geniş halk kitlelerinin, insanların engin çoğunluğunun, insancıl ilerleyişe katkıda bulunmuyor oluşudur. Tersine onlara, kişiliksizleştirilmiş, ruhsuz ve pasif, olsa olsa en fazla insan üstüleri — «kahraman»ların — büyük düşüncelerinin uslu uygulayıcıları ve gerçekleştiricileri olmaya yöneltilmiş kitleler gibi, hakaretle davranılmasıdır.

İnsan bireyinin (yalnızca bazı seçkinler değil herkes) felsefesi olarak ilân edilen, insanın hiç bir şeyle sınırlanmayacak etkinliğini ve sübjektif yaratıcılığını tamamen açıklamayarak, mutlak kişisel iradede yararlanacağını söyleyen Existentialisme gibi, istediği kadar insanı eksen alsın, istediği kadar onun ilerleyişi ve sübjektif yaratıcılığının yeniden doğuşu etrafında oluşsun, sübjektif - idealist doktrinin bu varyantı bile iğreti - hümanist ve aldatıcı olmaktan kurtulamamıştır. Çünkü insanın sonsuz ilerleyişi, sübjektif yaratıcılık ve etkinlik düzeyinde sınırsız açılması, yalnızca bilinç alanında varolabilir.

Maoizm'de ise, son çözümlemede idealist tipte yeni-Hegselci bir iğreti-hümanizma söz konusudur. Tek bir birey tanrılar katına konulduğu ve bütün diğerleri ona hizmet etmeye ayrılmış uslu piyonlar gibi mütalâa edildiği zaman gerçek hümanizmadan söz edilebilir mi? Maoist propaganda-

nın tümü kesin olarak, sadece mao'nun emirlerini kör gibi yerine getirmeyi, onun bulgularına gömülmeyi ve onları uygulamayı hedef aldığına göre, burada hangi hümanizma söz konusu olabilir?

Yakın zamanda (inanılması biraz zor olsa da), Mao Tse-Tung'un kendi kişiliğine tapılmasına karşı olduğunu ilân ettiği şeklinde demagojik ve ikiyüzlü yeni bir manevraya tanık olundu. Ama bu hiç bir şeyi değiştirmez; zira onun kişiliğine aşırı abartılmış biçimde tapma, maoist iğreti-hümanizmanın belirtilerinden sadece biridir.

Son yıllarda Mao Tse-Tung'un kişiliğine tapmaya, yalnızca partinin ve halk kitlelerinin kişiliksizleştirilmesi değil, insanlık dışı bir çok aşırılık da eşlik eder olmuştur. Bu tapma, bir yandan çok sayıda maddî ve manevî kıyım ve baskı kampanyasını ve diğer yandan, Mao düşmanlarının yada tek suçu, Mao'nun davranış ve sloganlarına yeterince coşkuyla alkış tutmamak olan kişilerin hesabını görme kampanyasını kışkırtmıştır.

Maoistler bu insanlık dışı eylemleri, belirli teorik ilkeler adına yaptıklarını kanıtlamak için çok çabalyorlar. Örneğin sınıf mücadelesinin, tüm sosyalizm dönemi boyunca parti içindeki iki eğilim arasındaki mücadelesinin, dalgalanmalı ve dönemsel şiddetlenişi teorisine dayanıyorlar. Aynı rol, uzlaşmaz olmayan çelişkilerin uzlaşmaz çelişkilere dönüşmesi (veya tersi) teorisine de veriliyor. Mao'nun «büyük» keşfi olan, proletarya diktatörlüğü dönemi boyunca devrimin (iktidar için mücadele olarak) sürüp gitmesi tezine de başvuruyorlar.

Bu teori ve tezlerin, daha yukarıda ispatladığımız teorik dayanıksızlığını bir kenara bırakalım ve şimdi bunların, maoizmin iğreti-hümanizmasını nasıl görünür hâle getirdiklerini görelim.

Sosyalizm evresi boyunca sınıf mücadelesinin dalgalanmalı ve dönemsel şiddetlenişi teorisi, aynen uzlaşmaz çelişkilerin uzlaşır olarak (veya tersi) keyfî ifadesi gibi, Mao ve yandaşlarınca, her türlü muhalefeti, her türlü uyuşmazlığı, maoizmin politikası ve ideolojisi hakkındaki çeşitli düşünceleri yaymak için yapılan her türlü girişimi ezmeyi haklı göstermek için kullanılmıştır. Maoistler, sırf kendi durumlarını sağlamlaştırmak amacıyla, anarşik ve kendi arzularına göre yürüttükleri eylem ve kampanyaları, sübjektivizmi ve keyfe bağlı yönetimi, insanın temel özgürlüklerine ve yurttaşların haklarına tecavüzü böylece haklı göstermeye çalışmışlardır. Maoistler bu metafizik şemaları yaşam'a uygulayarak, mücadeleye ve insanları bir arada tutmaya özen göstererek, ardarda gelen kampanyalar yürüttüler ve yürütüyorlar; partinin ve toplumun bağrında her cins çatışmayı yapay olarak körüklüyor ve hattâ kışkırtıyorlar. Çin komünist partisi ile enternasyonal komünist ve işçi hareketi içindeki bölücü eylemlerine de yine aynı biçimde gerekçe buluyorlar. Halkın bağrındaki uzlaşmaz olmayan çelişkilerin uzlaşmaz çelişkiler haline dönüşümü ile ilgili teze gelin-

ce, bu, Mao Tse-Tung'a düşmanlarına tam bir özgürlük içinde ve istediği gibi darbeler indirmesi için, parti ve devlet aygıtındaki sağlıklı unsurların hesabını görmesi için gereklidir. Her kim en ufak bir tereddüt, Mao'nun politikasına karşı en ufak bir kuşku ifade eder, o kişi otomatik olarak, halkla «uzlaşmaz çelişkisi» olan grubun üyesi bir karşı-devrimci diye nitelenir ve bunun sonucunda da, manevî ve fiziksel her türlü kötü davranışla, zulümle, hattâ yokedilme tehlikesiyle karşı karşıya kalır.

Mao grubu, partinin sağlıklı güçlerine karşı kıyıcı «sınıfsal» mücadeleyi felsefî planda bu yolla haklı göstermektedir. «Kültürel» denen devrim sırasında, sosyalizmle gerçekten uzlaşmazlık içinde bulunan gruplar ve toplumsal tabakalar (millî burjuvazi), eğer bu kıyıcı mücadelenin dışında kaldırsa bunun ne önemi var!

Tüm sosyalizm evresi boyunca sınıf mücadelesinin dalgalanmalı ve dönemsel şiddetlenmesi tezi Mao'ya ve durmaksızın değişen kötülük ortaklarına, her türlü muhalefete karşı mücadele etmek, onlardan başka türlü düşünen, onların yanlış politik çizgilerini eleştiren insanları acımasız bir biçimde, hattâ fiziksel olarak yoketmek olanağını veriyor. Bu tez, Mao Tse-tung'un marksist felsefeye getirdiği en büyük «katkı» gibi mütalâa edilen teoriyle yani, proletarya diktatörlüğü döneminde devrimin (politik iktidar için mücadele olarak) sürüp gitmesi üzerine «büyük» Mao teorisiyle birleştirilmiş bulunuyor.

Bu teori, sosyalist devlet ve komünist parti bağrında tutkuların, bunalımların ve mücadelelerin sürekli kızıştirılmasına yol açıyor. Diğer yandan, Parti ve Devlet içindeki en ufak bir geçici muhalefet isteğinin hesabını görmeyi hedef alan her kampanyayı, Mao'nun ve yandaşlarının haksız yere benimsedikleri «devrim» adıyla niteleme hakkını yasalaştırıyor. Mao'nun, hangi konuda olursa olsun, kendisiyle uyuşmayan tüm güçleri ve kişileri «devrimci» kıyıma uğratmasını sağlıyor. Aslında, sosyalizm dönemi boyunca (ve dış koşullardan bağımsız olarak) devrimin sürüp gitmesi «büyük» teori, Mao'nun kişiliğine tapmaya, onun Devlet ve Parti içinde ömür boyunca egemen olmasına gerekçe bulmak için yapılan diğer bir girişimdir.

Tüm sosyalizm evresi boyunca sınıf mücadelesinin dalgalanmalı ve dönemsel şiddetlenişi, uzlaşmaz olmayan çelişkilerin uzlaşmaz çelişkiler hâline dönüşmesi, proletarya diktatörlüğü sırasında devrimin sürüp gitmesi tezlerinin amacı aynıdır. Bunların hepsi, hemen pek çok durumda sınıflar arasında, toplumsal tabakalar arasında, Sosyalist, Devlet ve Çin Komünist Partisi içindeki çeşitli gruplar arasında her türlü mücadele ve çatışmayı önceden tasarlayıp, yapay olarak körüklemeyi ve hattâ kışkırtmayı hedef alırlar. Bu teorik taban üzerinde Çin toplumu, Devlet ve Parti, sürekli bir gerilim ve güvensizlik içinde tutulur. Bütün bunlar, uluslararası

siyaset arenasında, enternasyonal işçi hareketi ile ulusal kurtuluş için ve sömürgecilğe karşı hareketin bağrında benzer eylemler ve kavramlarla da ustalıkla birleştirilmiştir. Maoizmin, anti-emperyalist güçler içindeki bölücü politikası tamamen insanlık dışıdır.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ VE MAO'ÇULUK

Gelgelelim çağımızda, ulusal kurtuluşçu güçlerle sosyalist güçleri zıtlıştırmaktan ibaret geleneksel yöntemlere... Bu zıtlıştırma yalnızca, emperyalizm ve sömürgecilik ile ulusal kurtuluşçu ve sömürgecilğe karşı güçler arasındaki çelişkiye en büyük önemi verdiklerini ifade etmiyor. Bu aynı zamanda, Mao'nun ve çıraqlarının bu sorunla ilgili tüm «özel» düşüncelerini de ifade ediyor. Maoistler, sosyalizmin başlıca ilkelerinin oynadığı, yüksek derecede insancıl, özgürlükçü, tarihsel rolü ve onun, tüm ezilen ve sömürülenlere sağladığı güçlü desteği yadıyorlar. Kısa bir süre önce Çin, Marksist hümanizmanın bütün ilkelerini fırlatıp atarak bütün devrimci hareketleri, tüm ülkeleri ve tüm uluslar (sınıfsal yapılarıyla ilgili hiç bir ayırım yapmaksızın) iki «süper güç»le — ABD ve SSCB — karşı karşıya getirmeye çalışıyordu. Ayrıca, Pekin ile Vaşington arasındaki yakın tarihli gönül macerası gözönüne alındığı zaman, son tahlilde şu gerçek ortaya çıkıyordu: Bıçağın sivri ucu SSCB'ne çevrilmiştir. Sosyalizm ve kapitalizm, kurtuluş hareketi ve emperyalizm, emek ve sermaye arasındaki çelişkinin, Sovyetler Birliğiyle — sosyalizmin en sağlam desteğiyle — çelişki hâline dönüşmesi... Mao grubu, sadece, ulusal kurtuluş hareketini onun en iyi koruyucusu olan SSCB'den koparmaya çalışmakla kalmamaktadır. Kısaca söylemek gerekirse, sınıf düşmanı olanlar dahil tüm güçleri, halkların kurtuluşunun ve eşitliğinin bu dokunulmaz desteğine karşı çıkarmayı da denemektedirler. İşte burada Mao ve çıraqları kesin olarak, sınıfsal tavırlarını bütünüyle farketmekte ve gerçekten proletaryanın sınıf düşmanınının, ulusal kurtuluş hareketi ve sosyalizm düşmanınının tarafında saf tutmaktadırlar.

Bu yargıya hakvermek için «Huntzi» dergisinin son teorik makalelerinden birini, «Yeniden Dünya Tarihi etüdü üzerine» başlıklı, Ça Tsun'un yazısını okumak yeter (23). Bulgar basınında geniş olarak açıklanmış bulunan Çin «Dünya Atlası», aynı ilişki içinde değerlendirilmelidir, Ça Tsun'a göre, modern tarihin önemli anlarından birini, **küçük ve orta ülkelerin** (Altını çizen : G. Girginov ve M. Yankov) ve halkların baskıya, elkoymaya ve yağmaya karşı mücadelesini oluşturur. Burada çağdaş tarih söz konusu olduğuna göre her şeyden önce küçük ve orta ülkelerin bazıları, ya emperyalizmin müttefikidir ya da bizzat sömürgeci ülkelerdir. Örneğin, sömürgeci ve yarı faşist Portekiz, kime karşı ve ne için mücadele etmektedir? (*). Kendi işçi sınıfının ve emekçilerinin sömürsü gittikçe daha yoğun ve özellikle uygulanır hâle gelen bir dizi gelişmiş kapitalist ülke de, küçük ve

orta ülkeler grubu içinde yer almaktadır. Bütün bu ülkeleri, iki «süper-güç»e karşı özgürlük ve adalet için mücadele eden güçlerin genel hareketine sokacak mıyız? Zorlu sınıf mücadelesinin, iki çizgi arasındaki mücadelenin v.b. —ki bizzat maoistler bunun gözalıcı reklâmını yaparlar— taraftarları ve öğütleyicileri olanlar, bu ülkelerin içinde derin bir toplumsal yara ve sınıf mücadelesi olduğunu pekâlâ bilirler. Bu ülkelerdeki proletaryanın, tekellere ve her biçimiyle baskıya, bu baskının sonucu olan insan kişiliğinin bozulmasına karşı, hakları ve özgürlükleri için, sosyalizm için çetin kavga verdiğini de bilirler. «Siyasal birliğin parçalanması»nı ve uzlaşmaz durumdaki güçler arasında mücadeleyi sürekli olarak öğütleyenler, iki uzlaşmaz gücü, hem de bu güçler aynı bir Devlet sistemi içinde bile çatışırken, ikisini birden barikatın aynı tarafına hangi mantık adına koyarlar?

Gerçekte, küçük ve orta ülkelerde yalnızca işçi sınıfı, ilerici aydınlar ve diğer emekçi sınıflarla sosyal tabakalardır sosyalizm ve ilerlemeden yana güçlerle birleşenler. Buna karşılık yine aynı ülkelerdeki kapitalistler, diğer sömürücüler ve gericiler, emperyalizmin ve insanlık dışı ekonomik sömürünün tarafında saf tutarlar. Tüm kapitalist ülkelerin (yalnızca en büyük ülkeler değil, küçükler ve ortalar da) içinde, işçi sınıfının kapitalist sömürüye karşı mücadelesi, dünyadaki sosyalizm güçlerinin ve ilerici güçlerin genel mücadelesinin önemli bir potansiyelidir. Bu mücadele doğrudan doğruya, sosyalizmin genel cephesinin —başta Sovyetler Birliği— yanında yer alır.

Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın gelişme yolundaki ülkeleri gözönüne alındığında da durum aynıdır. «İki süper gücün sataşma ve baskısı, diye devam ediyor Ça Tsun, halkların yeni ve hızlı uyanışını kamçılıyor; gelişme yolundaki ülkeleri güçbirliği yapmak zorunda bırakıyor.» Burada da, «gelişme yolundaki ülkeler»den genel olarak sözediliyor. Şu anlaşılıyor ki gelişme yolundaki ülkelerin halklarını, mücadeleyi yürütmek için güçbirliğine isteklendiren, Portekiz gibi küçük ülkelerin emperyalizmi ve sömürgeciliği dahil, Birleşik devletin ve uydularının emperyalizmi değil de, iki Süper Devletin (ABD ve SSCB) baskısıdır. Sömürge ve yarı sömürge ülkelerin çoğunun emperyalizmden kurtulduğu ve bugün için, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin maddi, mânevî ve politik yardımıyla bağımsızlıklarını korumak için çaba harcadıkları unutuluyor.

Daha sonra gelişme yolundaki ülkelere, bu ülkelerde de bir yanda ilerlemeden yana ve devrimci güçler, diğer yanda gerici güçler arasında bir mücadelenin varolduğu; bazı ülkelerde ilerlemeden yana eğilimlerin üstün geldiği ve diğer bazılarında gerici eğilimlerin üstün olduğu; Asya'nın, Afrika'nın yada Latin Amerika'nın küçük yada orta diğer bazı ülkelerinde aşırı gerici, yarı faşist yada faşist rejimlerin egemen olduğu hesaba

katılmaksızın söz ediliyor. «İki süper güç»e karşı savaşmak için harekete geçirmek üzere bağlantı kurdukları ordularda, varsın faşist güçler ve rejimler dahil, en zehirli gericiler bulunsun ne önemi var bunun!

«Bizim halkımızla Asya'nın, Afrika ve Latin Amerika'nın ezilen halkları kan bağıyla bağlıdırlar; onlar sınıf kardeşleri ve mücadele arkadaşlarıdır; aynı hastalığın acısını çekerler. Çin ile Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin büyük çoğunluğu üçüncü dünyaya aittirler.» (24) diyor aynı yazar...

Herşeyden önce, eğer sınıfsal bağlar söz konusu ise, anılan halkların bu bağları niye yalnızca Çin'le olsun, bu anlaşılmıyor... İkinci olarak, müttefik nerede aranmaktadır, emekçi kitleler içinde ve halkta mı yoksa bir bütün olarak alınan ülkelerde mi? Eğer yalnızca Çin'le bağlar söz konusu ise, tüm açıklığı ile görülür ki bu bağlar sınıf bağları değildir. Çünkü bu ülkelerin, Avrupa'nın ve her iki Amerika'nın halklarıyla olan bağlantı dahil tüm ülkelerin emekçileriyle sınıfsal bağları vardır.

Ancak, eğer sınıfsal bağlar söz konusu değilse, eğer bu halklar diğer halklarla ve her şeyden önce kapitalist ve sosyalist ülkelerin işçi sınıfıyla sınıf kardeşleri değilse nedir bu bağların cinsi? Bu durum da açıktır ki bu bağların ancak, örneğin «deri rengi» gibi ırkçı bir temeli olmak gerekecektir. Bu varsayım, yukarıda anılan metnin ikinci kısmıyla sağlamlaştırılıyor; zira, Çin ve Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin büyük bölümünün üçüncü dünyaya ait olduğu belirtiliyor.

Yazarın sözünü ettiği üçüncü dünya hangi temel üzerine kurulmuştur? Eğer sömürüye, millî, politik ve toplumsal baskıya karşı, sömürülenlerin birliği söz konusu ise tüm sosyalist ülkeler bunun içinde olmalıdır. Bu durumda üçüncü dünyadan söz etmek anlamsızdır. Çünkü üçüncü ve ikinci dünya (sosyalist dünya), kapitalist dünyaya karşı bir bütün oluştururlar. Bundan başka, bu birleşmiş sınıf güçlerine bizzat emperyalist ve kapitalist ülkelerdeki emekçi tabakalarla diğer toplumsal tabakaları eklemek gerekecektir. Böyle olunca durum daha da değişiyor. O zaman iki sınıfsal cepheden söz etmekten başka yapacak şey yok; bir yanda sosyalist ülkeler, enternasyonal işçi sınıfı, ulusal kurtuluşçu ve devrimci, anti-emperyalist ve sömürüye karşı güçler, diğer yanda, emperyalist, kapitalist güçlerle büyük toprak sahiplerinin feodal güçleri, gerici ve tutucu güçler. Acaba Çin'in, bu ikilem içinde yeri nerededir? Sosyalist bir ülke, sosyalizm ve kapitalizm dışında bir üçüncü güç olamaz. Üstelik burada da, gelişme yolundaki ülkelerde sınıfların kutuplaşmasını unutmamak gerekir.

Maoistler bu olguyu, görünür şekilde bile bile unutuyorlar. Onlar için, Asya'nın, Afrika ve Latin Amerika'nın gelişme yolunda olan ülkelerindeki sınıfların bu kutuplaşmasının hiçbir önemi yoktur. Bu ülkelerin gerici

güçlerine seve seve sınıf kardeşleri gibi davranıyorlar. Çin'in, genel olarak bütün gelişme yolundaki ülkelerle birleşmesinden ve ittifakından söz ettiklerine göre, başka türlü nasıl olunabilir? Sağlam bir marksist çözümleme, ulusal kurtuluş hareketini, kurtulmuş ülkelerde iktidarda milli burjuvazi olduğu zaman bile, olumlu olarak değerlendirmek zorundadır. Eğer, bu ülkelerdeki işçi sınıfının millî burjuva ve küçük burjuva ilerici güçlerle ittifak yapabildiği doğruysa, gerici feodal unsurların ve yabancı sermayenin sömürsünü kolaylaştıran «komprador»lardan oluşan asalak büyük ticaret burjuvazisinin bu ittifakın dışında kaldığı yada daha doğru deyimle kalmak zorunda olduğu da o kadar doğrudur. Sonuç olarak, tek bir bütün olarak alınan bu ülkelerle, her durumda birleşilemez, sınıfsal yaklaşım daima zorunludur.

Üstelik, böyle bir sınıfsal yaklaşımda, bu ittifaka başta SSCB olmak üzere sosyalist ülkeleri ve aynı şekilde kapitalist ülkeler içindeki işçi sınıfı hareketini katmanın mutlak gerekliliği belirtilmelidir.

Tersine durumda, yani Çin'in gelişme yolundaki diğer ülkelerle birliği genel plânda ilân edildiği zaman böyle bir birliğin temelinde, insanlıktan uzak ırkçı anlayışların bulunduğu açıkça görülmektedir. Nitekim, ırkçı bir temel üzerindeki mao grubu aslında, «üçüncü dünya» diye isimlendirdiği şeyi yani tüm küçük ve orta ülkeleri, sosyalist sistemle, Sovyetler Birliği'yle zıtlıştırmaya çalışmaktadır. Mao Tse - Tung'un Çin'i, küçük ve büyük tüm ülkelerin çıkarlarını koruma rolünü oynamak, bu ülkeleri kendi arzularına ve milliyetçi, şoven hedeflerine bağlamak istemektedir. Böylece de, halklar ve ülkeler arasında nefreti uyandırmakta ve tahrik etmektedir doğal olarak.

Mao'nun teorisinde devrim sorunları, devrimci savaflara, genel olarak savaş ve barış sorununa sıkışıkya bağlıdır.

Bilindiği gibi, mao Tse - tung'un bu sorunlarla ilgili düşünceleri, troçkist sürekli devrim teorisiyle tam uygunluk içindedir. Mao tse - tung bu teoriyi, ona daha da korkunç bir karakter vererek yani, sürekli devrimin amaçlarını gerçekleştirmenin hemen hemen tek aracının dünya savaşı olduğunu resmen ve daima ilân ederek, bir miktar değişikliğe uğratmakla yetinmiştir.

SİLAHLAR BELİRLER...

Mao, dünyanın devrimci dönüşümünün yalnız ve yalnız silâhlarla olacağını düşündüğünü ifade ediyor. Ona göre tek çare budur. «Emperyalizm dönemindeki sınıf mücadelesi deneyini gösteriyor ki, işçi sınıfı ve emekçi kitleler, silâhlı burjuva sınıflarını ve büyük toprak sahiplerini **yalnızca** (a.ç.: G. Girginov ve M. Yankov) silâhların gücüyle yenebilirler» (25). Ve biraz ilerde, marks'a ait olan bir görüşten, ona tamamen başka bir

anlam verecek biçimde dolaylı olarak söz ediyor. Bu, marks'ın çok iyi bilinen şu tezidir: Eğer dünya gerçeklerini pratik olarak değiştirmek istiyorsak ve iskolastik polemiklerden uzaklaşmak zorundaysak...» eleştirinin silâhları yerine, silâhların eleştirisi geçmelidir.» Marks burada, insanın varoluşu ile ilgili sorunlar üzerinde yeni Hegelci tartışmaları irdelemektedir. Mao'nun dilinde marks'ın bu düşüncesi şu biçimi alıyor: «Bu anlamda dünyanın ancak silâh vasıtasıyla dönüşüme uğrayabileceğini söyleyebiliriz.» (26). «Silâh, dünyayı dönüşüme uğratır.» Marks'ın derin ve imgeli (benzetmeli) düşüncesinden temelde farklı olan mao formülü işte budur.

Marks bu düşünceyi, insanların düşüncelerinin değişmesiyle birlikte bizzat kendilerinin ve aralarındaki ilişkilerin de değişeceğini iddia eden yeni - hegelci kısır iskolastik polemikler dolayısıyla formüllendirmişti. Gerçeği dönüşüme uğratmak için teorik eleştiriden pratik eleştiriye, yani pratik mücadeleye geçmeye çağırıyordu. Marks'a göre, düşünceler ve ideolojik mücadeleler tek başlarına maddi gerçekliği değiştiremezler; kitlelerin bağrında yayılmalıdırlar, maddi bir güç olmak için sınıfsal düşüncelere dönüşmelidirler. Marks'ın amacı, mevcut dünyanın devrimci değişimi için, pratik mücadele içinde düşüncelerin maddi güce dönüşmesiydi. Onun düşüncesinde, «silâhların eleştirisi» benzetmeli deyim, genel olarak toplumun maddi ve uygulama plânında dönüşümü, toplumsal düzende pratik dönüşüm biçimlerinin bütünü anlamına geliyordu. Buna, silâh kullanımı, yani burjuvaziye karşı proleteryanın silâhlı mücadelesi de dahildi tabii. Ama bu tez, dünyanın devrimci dönüşüm biçimlerini ve uygulama araçlarının tümünü, mao'nun arzuladığı gibi, sadece silâhlı eyleme yani silâhlı mücadeleye indirgemekten uzaktı.

Mao Tse - tung için, son tahlilde herşey silâhlı eyleme, silâhlı devrimci mücadeleye varır. Ona göre zaferi, yalnızca silâhlı devrimci mücadele (ve daha özel olarak gerilla) sağlayabilir. Silâhların dışında, dünyanın devrimci dönüşümünün başka hiçbir biçimi mevcut değildir. «Bugün, silâhlı mücadelesiz komünist parti yoktur» (27) diye altını çizerek belirtiyor mao Tse - tung. «Sorunu yalnızca ulusal kurtuluş ve halk kurtuluş savaşları kesip atabilir.» (28).

Marksistler, silâhlı ulusal ve toplumsal devrimin, doğru devrimci ve kurtuluşçu savaşların hiç bir zaman muhalifi olmadılar ve olamazlar, bu açıktır. Tam tersine, bu devrimci savaşları her zaman tüm güçleriyle desteklemişlerdir. Ama marksistler aynı zamanda, «kan dökülmeksizin» yapılacak devrimin yada hiç değilse mümkün olduğu kadar az kurban verecek devrimin her zaman taraftarı olmuşlardır.

Pratikte burjuvazi, sert eylemleri ve halka karşı kıyıcı silâhlı baskısıyla, proleteryanın ve halkın en şiddetli çatışmalarını ve silâhlı eylemler-

rini kıskırtmıştır. Böyle durumlarda, boşuna kan dökülmesinin sorumlusu işçi sınıfı ve onun müttefikleri değil, burjuvazidir. Burada da burjuvazi, kendi insanlık dışı tabiatına sadık kalır. İşçi sınıfı, çatışmanın vahşeti ve kurban sayısının büyüklüğüne rağmen mücadeleyi terkedemez (açıktır ki bunun için en azından somut objektif nedenler olmalıdır). Ancak; marksistler, her hâl ve şartta, mümkün olduğu kadar az kurban verecek, kan döktürmeyecek bir devrimi tercih edeceklerdir. Ayrıca marksistler, sosyalist devrimci barışçı yoldan gerçekleşmesine hiçbir zaman karşı olmamışlardır ve olamazlar. Sübjektif ve objektif, belirlenmiş somut koşullarda bu olasılık kullanılmalıdır.

Mao Tse - tung için, tek mücadele biçimi silâhlı mücadeledir ve bu dokunulmaz yasadır. Ayrıca, Mao'ya göre, kurbanların aslında hiçbir önemi yoktur. Esas olan, bedeli ne olursa olsun devrimin başarısıdır. Hattâ devrimden sonra, ancak ve ancak bir avuç insan ve üretimin, maddi kültürün, toplumsal yaşamın tüm diğer kesimlerinin yıkıntılarında başka birşey kalmamış bile olsa... Maoist şiar bilinir: «Daha beteri, daha iyidir.» «Mücadele (silâhla), bozgun, yeniden mücadele ve yeniden bozgun, yeniden mücadele v.b., tam zafere kadar. Halkların mantığı işte böyledir» diye bize teminat veriyor Mao. «Bu marksist bir yasadır» (29) diyor. Bu durumda bozgunların önemi yoktur. Onlar zaten kaçınılmazdır, mücadeleyi ayrılmaz şekilde izlerler. Mücadele ve bozgunlar zorunlu olarak birbirini izler. Diğer bir deyişle, bozgunların ve mücadelenin zincirleme birbirini izleyişi olmaksızın zafer yoktur. Diğer yandan, her bozgunun sonraki mücadele daha kıyıcı olur ve bunun sonucunda, bir sonraki bozgun da kıyaslanmayacak şekilde daha ciddileşir v.b...

Kuşkusuz, bozgunsuz mücadele yoktur. Çok defa ilk darbeye, başarısızlıkları, az ya da çok önemli terslikleri silmeksizin zafer elde edilmez. Marksistler bu nokta üzerinde tartışmazlar. Ama daima daha şiddetli mücadelelerin ve bozgunların uzatılmış zincirlenişini Mao'nun yaptığı gibi, her devrim ve her ülke için değişmez yasa durumuna yükseltmek, tamamiyle yanlıştır. Böyle bir yasa, objektif durumu, devrimci ya da devrime elverişli bir durumun varlığını hesaba katmaksızın formüllendirmek saçmadır. Bu aynı yasa gereğince her bozgun, devrimci bir durum olsun ya da olmasın zorunlu olarak bir mücadele kargaşası ile izlenmek zorundadır. Ve bu yeni mücadele, yine daima objektif durumdan bağımsız olarak yeniden bir bozgunla bitecektir. Değil mi ki, devrim mücadele ve bozgunların arkasından gelişecektir!

Bozgun ve mücadelelerin böyle birbirini izlemesi olmaksızın zafer gerçekten mümkün değildir? Diğer yandan, her bozgunun sonra mücadeleyi başlatmak her zaman gerekir mi? Bunu yapmak için, objektif somut bir durumun zorunlu olarak varolması gerekmez mi? Marksistler,

hazırlığını yaptıktan sonra, minimum düzeyde bozgunla yada hattâ hissedilir hiçbir bozgun olmaksızın, minimum düzeyde kurbanla zaferi kazanacak biçimde mücadeleye başlamak için elverişli anı seçmek zorundadırlar. Mao'nun tezi gerçekte, arzuya bağlılığa ve anarşizme yolaçmaktadır.

Bu sonuç, Mao Tse - tung'un diğer görüş ve düşünceleri çözümlendiği zaman daha da fazla kendini dayatıyor. «Tüm gericiler», diye altını çiziyor, devrimi kan içinde boğmaya çalışırlar ve sanırlar ki ne kadar çok insan telef edilirse devrim de o kadar zayıflar. Oysa, gericiliğin arzuladığının tersine, gericiler kendi sonlarına yaklaştıkça ve daha çok insanı telef ettikçe devrim güçleri bir o kadar daha kuvvetlenir.» **«Bu önüne geçilmez bir yasadır» (30).**

Böyle aşırı bir sonucun gerçek marksist - leninistler tarafından kabul edilemeyeceği açıktır. Daha önce de değindiğimiz gibi marksistler, devrimin gerektirdiği kurbanların nicelik ve niteliğini önemsemezlik edemezler. Bu ilişki içinde, alınması zorunlu tedbirler olmak gerekir. Mao'nun mantığından, kurbanlar ne kadar çoksa başarı da bir o kadar büyük olur sonucu da çıkarılabilir. Ve de büyük bir başarı maksimum kurbanı varsayar. Ayrıca, işçi sınıfının tam ve geriye dönüşü olmayan zaferi, rıza göstermek zorunda olduğu bozgunlar ve kurbanlar daha büyük ve daha kalabalık oldukça bir o kadar daha yakındır sonucuna da varılabilir.

Pratiğe uygulandığı zaman bu metafizik ve iğreti -diyalektik tezden geriye hiç bir şey kalmaz. Pratikte devrimci güçlerin büyük bozgunları, daima zaferi geciktirmeye ya da hatta belirsiz bir tarihe ertelemeye yardım etmiştir. Bununla bağlantılı olarak Paris Komünü en iyi örnektir. Uzun tarihsel dönemler boyunca süren öyle bozgunlar vardır ki, devrimci hareketi alabildiğine kansız kılmışlardır. Komünist partiler bunları hesaba katmak zorundadırlar. Bozgunların ve kurbanların muhtemel oranlarını öngörmek ve zaferi gerçekten uzaklaştırmayan belli sınırlar içine giriyorlarsa bunların riskini göze almak zorundadırlar. Düşüncesizce, sırf arzuya bağlı ve anarşik eylemler, devrimci süreci daima frenlemiştir.

Söz konusu tezin saçmalığı, Mao Tse - tung'un savaş ve barış ile ilgili anlayışlarında da açığa çıkıyor. Marksistler için savaşların ilerici, devrimci ve doğru, yada gerici olabileceğinin haklı olarak altını çizdikten sonra Mao Tse - tung şu sonuca varıyor: «Savaş, yokedilmesi gereken bir canavardır.» (31). «Bizi ilgilendiren, diye belirtiyor, savaşın hesabını görmekten yana olmamızdır, savaş istemiyoruz.» (32). Buraya kadar herşey iyidir. Her marksist böyle ifadeleri onaylayabilir ve onaylamalıdır. Ama devamında durum baştan aşağı değişir. «Ancak, diye devam eder Mao Tse - tung, savaş ancak savaşla yürürlükten kaldırılabilir.» (33). «Savaşa son vermek için ancak tek bir çare vardır: savaşa savaş. Karşı devrimci savaşlar devrimci savaşlarla yokedilebilir; karşı devrimci ulusal savaşlar

devrimci ulusal savaşlarla, karşı devrimci sınıf savaşları, devrimci sınıf savaşlarıyla.» (34).

«Savaşa karşı savaş», «savaş ancak savaşla yürürlükten kaldırılabilir» tezini kabul etmek güçtür. Bunlar başta güzel cümlelerdir. Ancak teorik düzeyde derinlemesine bir marksist çözümleme, bunların dayanıksızlığını gösterir. Marksizme göre savaşlar ancak, sömürücü sınıfların hesabının görülmesiyle, sınıfsız toplumun inşasıyla yürürlükten kaldırılabilirler. Çağdaş savaşların önemli nedeni, kapitalizmin açgözlü sınıf tabiatında yatmaktadır. Onun hesabının görülmesiyle her türlü savaş nedeni doğal olarak ortadan kalkacaktır. Dolayısıyla savaş, kapitalist toplumun sınıfsız topluma devrimci dönüşümü yolunda ortadan kalkabilir. Oysa bu sonuç Mao'nun «Savaş ancak savaşla yürürlükten kalkabilir» sloganına esastan ters düşmektedir. Ve bu, şu basit nedenden ötürü böyledir: kapitalizmin sosyalizme devrimci dönüşümü savaşı, silâhlı mücadele olmaksızın, barışçı yolla, en azından zamanımızda atomik yada termonükleer olmaktan başka türlü mümkün olmayan bir dünya savaşını başlatmaksızın da yapılabilir. Eğer sadece yöresel (sadece yöresel olmayanlar da dahil) savaşlardan sakınmak yada başlamışlarsa bunları durdurmak söz konusu ise, bu da taraflar arasında uyumsuzlukların barışçı yolla giderilmesi yoluyla yapılabilir. Aslında Mao Tse - tung böyle bir alternatifi hesap dışı bırakıyor.

Birçok ilişki kurarak (özellikle troçkist «sürekli devrim»le dayanışma hesaba katıldığında) Mao, iki kamp arasında askeri bir çatışma hızlansın diye, yapay olarak durumu kritik hale getirmeye çalışmak gerektiği, çünkü bunun tüm dünyada sosyalizmin zaferini sağlamanın tek çaresi olduğu sonucuna varıyor. Bu konuda, 18 Kasım 1957 tarihli söylevi özellikle anlamlıdır. Sosyalizmin ancak savaşla zafer kazanabileceği tezini destekleyen Mao, Amerikan emperyalizmi ve onun atom bombalarını «kâğıttan kaplanlar» diye nitelemiştir bu söylevinde (35).

Diğer bir deyişle, ona göre sosyalizm ve devrim için savaş, modern atom ve hidrojen bombalarının gücünün varlığında bile, zafer kazanmanın tek aracıdır. Böyle bir savaşta milyonlarca insanın telef olması ve çok büyük maddi ve kültürel zenginliklerin yok olması önemli değildir. Termonükleer bir savaşın insanlığın tamamını yerle bir edeceği tahmininde bulunanlara cevap veren Mao Tse - tung şöyle yazıyor: «İnsanların en fazla yarısının telef olacağını, diğer yarısının hayatta kalacağını, aynı zamanda emperyalizmin hattâ temelleri dahil tamamen yıkılacağını ve tüm dünyanın komünist olacağını savunuyorum. Birkaç yıl sonra dünyada yeniden 2,7 milyar insan olacak ve nüfus artışı hızlanacaktır.»

Görüldüğü gibi, yalnızca emperyalizmin değil atom bombalarının da «kâğıttan kaplanlar» olduğunu ilân ederken Mao Tse - tung, düşüncesiz-

ce, dünya nüfusunun yarısını diğer yarısı adına yada daha kimbilir neler adına kurban etmeye hazırdır.

Herşeyden önce, tamamen termonükleer olacak bir savaşta kaç milyon insanın telef olabileceğini hiç kimse bilemez. Ve Mao'ya itiraz edenlerin, tüm insanlığın yada insanlığın en büyük bölümünün yok olacağını söyledikleri zaman haklı olmaları çok mümkündür. Diğer yandan, böyle bir savaş —hattâ Mao bile bunu kabul ediyor— toplumun maddî, kültürel ve manevî zenginliklerinin en az yarısını yerle bir edecektir. Teknik ve kültür açısından bu, tarihsel gelişimde birçok yüzyıllık bir gerileme anlamına gelecektir. O zaman, maddî, kültürel ve manevî zenginliklerin tümünün yada hemen hemen tümünün yok olacağını ileri süren yazarların tezini kabul edersek, şartlar kökünden değişmiş olacaktır. Böyle beklenmedik bir olayda tarih, başlangıç noktasında doğru gerileyecek ve akışı askıda kalacaktır. İnsanlığın hesabı görülecek ve yarattığı tüm zenginliklerle birlikte dünya yüzünden silinecektir.

Burada, Mao Tse-tung'un zor cevaplandırabileceği ilginç soruların ortaya çıktığı görülüyor. Marks'a göre, devrimler tarihin lokomotifleridir; insanlığın gelişmesini birçok yüzyıl ileri götürürler. Oysa, eğer bir termonükleer savaş insanlığı birçok yüzyıl geriye götürmek ve onu ilk çıkış noktasına getirmek zorunda bırakırsa, kapitalizmden sosyalizme hangi devrimci geçiş yapılabilir? Demek ki bir termonükleer dünya savaşı ne tarihin lokomotifi olabilecek, ne de bir devrim rolü oynayacaktır. İşte Mao'nun, devrimleri tarihin güçlü «motorları» gibi mütalâa eden Marks'ın anlayışıyla doğrudan çelişkiye düşmesinin nedeni budur. Ve, gelecekteki bir dünya savaşının sonuçları yani, insanlığın ve şimdiye kadar yaratılmış maddî ve kültürel zenginliklerin yalnızca yarısının yokolacağı şeklindeki kehânetleri kabul edilse bile bu çelişkili durum değişmez. Sosyalizm, belli koşullardan yararlanarak, kapitalizm tarafından (ve daha önceki sosyo-ekonomik rejimler tarafından) yaratılmış maddî, teknik ve kültürel zenginliklerin belirli bir toplamı temeli üzerinde gelişir. Bu zenginliklerin yarısının yıkılmasının, sosyalizmin yükselişini geciktireceği doğaldır.

Kapitalist mülkiyetin hesabı görülse bile, durum esasında değişmeyecektir. Sosyalizmin gelişmesi için zorunlu maddî koşulların yeniden yaratılması için yüzlerce yıl gerekecektir ve bu, tam bir olasılıkla, tarihsel gelişimi çok etkin biçimde geciktirmekten başka bir işe yaramıyacaktır. Bu, eşyanın mantığından ötürü böyledir. Sosyalizm, devâsâ bir sıçrama olarak zafere ulaşması ancak, onun tamamlanmasının maddî, teknik ve kültürel ön koşulları olabildiği kadar eksiksiz ise, kapitalizm ve daha önceki sistemler tarafından yaratılmış maddî ve kültürel zenginlikler en iyi şekilde korunmuş ve dönüşüme uğratılmışsa mümkün olur. Diğer bir deyişle, marksizm, mao'nun anlayışlarına kesinlikle karşıt öncüller koymak-

tadır. Bugünkü koşullarda sosyalizme geçiş ancak, termonükleer bir dünya savaşı tehlikesini uzaklaştırma işi başarıldığı takdirde gerçekleşecektir. Çeşitli ülkelerin nasıl davranacakları, yani barışçı biçimde mi yoksa silâhlı mı, pek önemli değildir. Esas olan termonükleer yıkımı savmaktır. Çeşitli ülkelerde sosyalizme geçiş, ancak ve ancak iki zıt sistemin barış içinde birarada varolması çerçevesi içinde gerçekten başarılabilir.

Mao Tse - tung'un böylesine hafiflikle kurban ettiği insan potansiyeline gelince, durum daha da trajik olmaktadır. Sosyalizm halkların, tüm insanların özgürlükleri ve daha iyi duruma gelmeleri adına, insanın (her insanın) maddî ve manevî plânda uyumlu gelişmesi adına kuruluyor. Oysa Mao Tse - tung bize, sosyalizmin yani, insanların hayatını sadece korumak değil, onu daha da iyileştirme, daha mutlu daha insancıl kılma yollarını arayan bu en üstün insancıl toplumsal rejimin tam zaferi adına, yeryüzündeki insanlığın yarısını feda etmeyi öneriyor. Mao Tse - tung, yıkımdan sonra yeryüzü nüfusunun hızla savaş öncesi düzeyine ulaşacağını ve hatta onu aşacağını doğru olduğunu söyleyerek bize teminat vermeye çalışıyor. Oysa sosyalizm, insanlığın yarısının yok edilmesi pahasına ve milyonlarca insanın iskeletleri üzerine inşa edilmesi zorunlu olan bir rejim değildir ve olamaz. Kaldı ki, insanlığın yarısının diğer yarısı hesaba telef olması, ayrıca bu kalan yarının ekonominin, kültürün, sanatların v.b. yıkıntılarında kalkarak herşeye yeniden başlamak zorunda kalması yerine, tüm insanların oldukça iyi ve hattâ çok iyi yaşamaları mutlaka tercih edilmelidir.

Mao Tse - tung için kurbanların genel olarak önemi yoktur. Mao'nun mantığı bizi paradoksal sonuçlara götürebilir. Örneğin, bu mantığın esprişi içinde, dünya nüfusunun çok büyük bir bölümü telef olmak zorunda olsa bile, kabul edilen ve arzulanan şeyin yalnızca sosyalizmin zaferi olması gerektiğini düşünebiliriz. Gerçekten insanlığın çok büyük bir bölümü sosyalizm zaferine kurban edilebilir mi ve üstelik bu, maddi, teknik ve kültürel plânda herşeye yeniden başlamak zorunda kalacak bir sosyalizm için yapılabilir mi? Ayrıca, insanlığın hemen hemen tamamının yok olmasından sonra sosyalizmin mümkün olacağını düşünmek olanağı olsa bile, engin yeryüzü üzerinde şurada burada yaşayakalmış olacak birkaç kişi yada azınlık için bu, nasıl bir sosyalizm olur? Uzun zamandan beri aşılış bulunan bir toplum biçiminden, yani ilkel sosyalizmden esasta farklılığı olacak mıdır bunun? Yalnızca kapitalizmin değil, feodal ve köleci toplumların bile ilkel komünizme göre ilerici oldukları biliniyor. Acaba mao Tse - tung bizi ilkel komünizme geri götürmek mi istemektedir?

Mao Tse - tung'un yukarıda anılan muhakemesi çelişkilidir. Aşırı eğilimler olmanın da ötesine geçmiştir. Mao Tse - tung ve yandaşlarının devrim, devrimci savaşlar, genel olarak savaş ve barış üzerine düşünceleri,

sekteerliğin ve insanlık dışı oluŐun en yüksek noktasına varmıŐtır. Bunlar «iğreti - hümanizma» olarak bile sulanamazlar. Açıkça sekteer ve insanlık dışı tezler, anlayışlar ve eylemler denir bunlara. Bu durumda artık, Li Li - San'ın sol oportnizmine dönüŐ de söz konusu olamaz, çünkü aradan 34 yıldan fazla zaman geçmiştir. Sol sekteer unsurlar ve görünümler, baŐlangıcından bu yana maoizmin ayrılmaz parçaları olmuşlardır.

Şimdiye kadar anlatılanların tümünden Şu sonuç çıkıyor : Teorik - politik pltform ve pratik çizgi olarak maoizm, aşırı iddialarına rağmen, iğreti - hümanizmanın bir eŐitinden başka Şey değildir. Maoist hareket, tabiatı gereği iğreti - hümanisttir. Bir çok durumda, marksist - leninist tezleri göklere çıkarır ama insanlık dışı eylemleri yerine getirir. Bu anlamda maoizm, marksist hümanizmanın da bir revizyonudur. Ayrıca, çeşitli görünümleriyle, marksist teorinin ve sosyalist pratiğin son derece insancıl ilkelerinin açıkça inkarı olarak da ortaya çıkar.

Maoist anlayışlar ađdaŐ yaŐamla, toplumsal ilerlemenin objektif yasaları ve eğilimleriyle, daima daha görünür biçimde çelişki içine girmektedir. Maoistlerin, sosyalist görevde büyük suları ve sınıf ihanetleri olduğunu milyonlarca insan görüyor artık.

Bulgar halkının tümü gibi Bulgar bilim adamları da, Çin Halk Cumhuriyeti ve KP içindeki olayları dikkat ve kaygıyla izlemektedirler. Tamamen inanıyorlar ki, eşyanın objektif mantığı, sınıf mücadelesinin ve sosyalist devrimin, dünya devrimci sürecinin ve onun başlıca gücü olan dünya sosyalist birliğinin mantığı, maozmin anlayış ve tavırları hakkındaki yargılarını doğrulayacaktır. Zira, hiç kuşkusuz, yanlış bir doktrinin en iyi eleştirisi, devrimci olayların akışından çıkar.

(*) «Agence Sofia - Presse» yayını.

Üniversite Profesörü GRGN GRGNOV ve Fesefi Bilimler ğretim yesi MTRU YANKOV tarafından hazırlanmıŐ broŐürden çevrilmiştir.

TÜSTAV

- (23) «Huntai» Dergisi, No. 5, 1972.
- (*) Yazının yazıldığı sıralarda Portekiz Demokratik Devrimi gerçekleşmemişti (İLKE).
- (24) «Huntzi» Dergisi, No. 5, 1972.
- (25) Mao Tse - tung, «Savaş ve Strateji Sorunları», 6.X.1938.
- (26) A.G.E.
- (27) Mao Tse - Tung, *Söylev*, 4 Ekim 1939.
- (28) Yun - nan'da kadrolar konferansındaki söylev, 1939.
- (29) Mao Tse - tung, *Söylev*, 14 Ağustos.
- (30) Mao Tse - tung, «Emperyalistler ve tüm gericiler kâğıttan kaplanlardır», 17 Haziran, 1945.
- (31) Mao Tse - tung, «Çin'de devrimci savaşın stratejik sorunları» Aralık, 1936.
- (32) Mao Tse - tung, «Savaş ve strateji sorunları» (anılan eser).
- (33) Mao Tse - tung, «Savaş ve strateji sorunları» (anılan eser).
- (34) «Çin'de devrimci savaşın stratejik sorunları» (anılan eser).
- (35) Mao Tse - tung «Komünist ve İşçi partileri Moskova konferansındaki söylev», 18 Kasım 1957.